

سرو میاشت

د افغانی سرې میاشتی دوه میاشتنی خپرونه
۶۶م خپرنیز کال، اووم پړاو، ۸۷ یمه گڼه

د بپوزلو لاسنیوی مو ایمانی مسؤلیت دی

د پېښو له امله د زیانمن شویو پالنه او هوساینه د افغاني سرې میاشتي لومړیتوب دی.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

عن ابی امامه رضی الله عنه ان النبی صلی الله علیه وسلم قال:

(اتقوا النار ولو بشق تمرة)

ژباړه: رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي:

له اور څخه ځان وژغورئ که څه هم د کجورې په يوه توکړه وي. (حدیث شریف)

لیکل

- ۱ د بشري مرستو د جلب په موخه قطر هېواد ته سفر.....
- ۳ همدیگر پذیري.....
- ۵ مرکز آموزشی هلال احمر افغانی.....
- ۶ افغانی سرې میاشتي تورخم کې کډوالو ته.....
- ۸ حمایت روانی.....
- ۱۰ کڅوک یا آب چیچک.....
- ۱۲ خدمات بشردوستانه در تاریخ اسلام.....
- ۱۴ د نیمونیا یا سینته بغل ناروغي.....
- ۱۶ د هوا ککړتیا.....
- ۱۸ هیبت زلزله هرات.....
- ۲۰ د زلزلې ضد ودانیو جوړولو لپاره ۱۴ لارښوونې.....
- ۲۲ د سولې اهمیت.....
- ۲۳ شری.....
- ۲۴ کرامت انسانی.....
- ۲۶ فضل احمد؛ هلال زوی به مې اوس په خپلو پښو گرځي!.....
- ۲۸ مادر پنج یتیم.....
- ۲۹ سوزیدل.....
- ۳۰ مهاجرت.....
- ۳۲ پر بشري ستونزو د اقتصادي بندیزونو اغېزه.....
- ۳۵ اعتیاد و عواقب ناگوار آن در جامعه.....
- ۳۷ هزاران طفل مبتلا به مرض سوراخ ولادی قلب در انتظار.....

د امتیاز څښتن:

د افغانی سرې میاشتي ټولنه

خپرنډویه اداره:

د اطلاعاتو او خپرونو ریاست

مسؤل مدیر: محمد موسی اواب

گرافیک ډیزاین: هجرت الله میوند

د اړیکې شمېره:

۰۷۲۸۹۰۰۶۷۴

پست بکس:

۳۰۶۶

پته:

افغانستان، کابل، پینځمه ناحیه، افشار سیلو،
د افغانی سرې میاشتي ټولني مرکزي دفتر

www.arcs.af ir@arcs.af

@arcsafghanistan

۱۴۴۵ سپوږميز کال

(ربیع الأول، ربیع الثاني)

در گرداب حوادث

عودت هم در ذات خود تغییر روند حیاتی برایشان می‌باشد زیرا تمام مدارک اقتصادی از صفر شروع می‌شود. گرچه اینها نیز از طرف حکومت، جمعیت هلال احمر افغانی و مردم استقبال گرم شدند، و تمام ضرورت‌های اولیه ایشان را مرفوع و محل مؤقت بود و باش برایشان مهیا گردید ولی اینکه آنها چه وقت صاحب خانه و کاشانه خواهند شد مدت‌ها را دربر خواهد گرفت.

شک نیست که گیر شدن مردم در گرداب حوادث از دیده‌ها پنهان نیست و مردم خیر اندیش همیشه به آنها دست کمک داده‌اند و جمعیت هلال احمر افغانی در نخستین لحظات به متضررین حوادث و به عودت‌کننده‌گان در اسرع وقت رسیدگی کرده و تمام ضروریات اولیه، خدمات صحی و تهیه باشگاه‌های مسکونی نموده است ولی ضرب المثل است که از فاجعه فاجعه‌ها بر می‌خیزد؛ از بین رفتن مال و مواشی، نگاه کردن به هزاران کشته و زخمی و آن هم اعضای فامیل و دوستان، بی‌کاری‌ها و رو به رو شدن به یک سرنوشت مجهول، زندگی کردن در ریگستان‌ها و دشت‌ها و آن هم در زیر خیمه و نگرانی از فرارسیدن زمستان و برف باری‌های آن یک ضربه کوبنده و سرسام‌آور بر روان عام مردم است که شاید آثار آن در آینده‌های دور یا نزدیک بر ملا گردد.

بنا، هموطنان خیر اندیش، رفع نیازهای میرم عودت‌کننده‌گان، بیجا شده‌گان و آسیب دیده‌گان حوادث، ضرورت به هزینه بزرگتر از آنچه دارد که تصور می‌شود. حمایت از ایشان نه تنها مسؤلیت جمعیت هلال احمر افغانی می‌باشد بلکه تشریک مساعی به منظور رفع نیازها مسؤلیت همگانی پنداشته می‌شود. بیایید! در هماهنگی و همکاری با آنها دست به دست داده تا باشد که ایشان بتوانند در جاده معیشت به پای خود استوار شوند.

اداره

زراعت و مالداری یکی از مدارک مهم اقتصادی مردم افغانستان است که فیصدی بیشتر مردم از آن امرار معاش می‌کنند، ولی نسبت به خشکسالی‌های مسلسل چندین ساله، زراعت درهم کوبیده شده است. که در صورت مداوم شدن به وخامت بیشتر کشانیده می‌شود، اگر بارندگی هم شود، برگشت به حالت عادی کار سهل نیست، زیرا کشت و زراعت به هزینه پیش‌پرداخت نیاز دارد. این در حال است که دهاقین همه داشته‌های خود را از دست داده‌اند، مالداری هم که ربط مستقیم به بارندگی و زراعت دارد نیز نسبت نبود چراگاه‌های سرسبز در معرض از بین رفتن قرار دارند، مردم مواشی خود را به پول ناچیز فروخته‌اند و یا هم نسبت به نبود مواد خوراکی و شایع شدن امراض، هلاک شده‌اند.

تَشویش‌های مبنی بر خشک‌سالی که اذهان عامه را مغشوش ساخته است تا هنوز مرفوع نشده که زلزله‌های پیهم در نقاط مختلف کشور از جمله زلزله‌های پکتیکا، خوست و هرات هزارها کشته، زخمی، متهدم شدن صدها منزل مسکونی را بجا گذاشته و آمار معیوبین، معطلین، بی‌سرپرستی و بی‌سرپناهی را به مراتب افزود. گرچه نهاد‌های خیریه به خصوص هلال احمر افغانی و افراد خیراندیش هرچه در توان داشتند دریغ نورزیدند ولی باز هم هر آنچه بود یک کمک آنی بوده و فقط در همان روزهای اول مشکل متضررین را جبره کرد. به گونه مثال توزیع خیمه برای بی‌خانه شده‌گان و آن هم در سرزمین باد خیز هرات فقط سرپناه چند روزه شمرده می‌شود.

ناله و فریاد زلزله زده‌گان هرات هنوز هم در گوش‌ها طنین داشت که موضوع برگشت مهاجرین و بیجا شده‌گان از اثر حوادث به راه افتاد، فوج‌های مهاجرین به گونه موج دریا وارد کشور شدند در حالیکه بیشتر آنها کسانی بودند که ده‌ها سال در دیار هجرت بسر بردند و زندگی بعد از

د بشري مرستو د جلب په موخه قطر هېواد ته سفر

د کانادا سفارت له ارشد سلاکار سره په ناسته کې یې وویل: «هرات ولایت کې وروستی زلزلې ستر بشري ناورین را منځته کړی، چې پراخ زیانونه یې اړولي او کلي یې په هدیره اړولي؛ لازمه ده په بیره یې سرپناه وگړو ته کورونه جوړ شي؛ ترڅو د ژمي له یخنی خوندي وي» او زیاته یې کړه چې «نړیوال باید بشري مرستې په سیاست پورې ونه تړي». افغانستان کې د کانادا د سفارت ارشد سلاکار ینساغلي الیاس عرفان ژمنه وکړه، چې اړوند موضوعات به له کانادایي اړوندو مسؤلینو سره شریک کړي او دوی هڅه کوي په افغانستان کې خپلو بشري مرستو ته دوام ورکړي، نوموړي وویل: «د کانادا حکومت په افغانستان کې د نړیوال بانک له لوري دروغتیایي پروژو مالي ملاتړ کوي، خو هڅه به وکړو چې د افغانی سرې میاشتي له لارې هم په افغانستان کې په بشري خدماتو کې ونډه واخلو.»

د فنلنډ سفارت له سفیري او د فنلنډ د سره صلیب له استازي سره د ناستې پرمهال د هرات د زلزلې او افغانستان کې د طبیعي پېښو له تفصیلي یادونې وروسته یې په افغانستان کې د افغانی سرې میاشتي پر پیاوړي رول، ظرفیت او شفافیت خبرې وکړې.

د افغانی سرې میاشتي سرپرست عمومي رئیس ینساغلي مولوي مطیع الحق خالص دربیع الثاني پر لومړۍ نېټه قطر هېواد ته د بشري مرستو د جلب په موخه سفر وکړ.

نوموړي په دې سفر کې د قطر په پلازمېنه دوحه کې د هرات زلزله خپلو ته د مرستو د جلب په موخه د فنلنډ د سره صلیب له استازي، د فنلنډ سفارت له سفیري هیلې کانروا، د کانادا د سفارت له ارشد سلاکار الیاس عرفان، د هسپانیې د سفارت له سفیر ریکارډو لوسا، د قطر الخیریه مرستندوی بنسټ مسؤل نواف الهمداني او د کویت هېواد د خیریه ټولنو د اتحادیې مسؤل جمال نوري سره د بشري مرستو پر دوام بېلابېلې لیدني وکړې او هڅه یې وکړه، چې د هرات ولایت زلزله خپلو سیمو ته مرستې را جلب کړي؛ ترڅو د زلزله خپلو وگړو پراخ او هر اړخیز لاسنیوی وشي.

نوموړي په بېلابېلو ناستو کې له افغانستان سره د مرسته کوونکو هېوادونو او خیریه بنسټونو مخکینی بشري مرستې وستایلي او د منني ترڅنګ یې د افغانی سرې میاشتي له لوري د پېښو پر وخت د بېرنيو مرستو، له اړمنو سره پر اوږدمهاله مرستو او د افغانی سرې میاشتي د مرستونونو له لارې د کونډو، یتیمانو، سوالگرو او بېوزلو پر لاسنیوي خبرې وکړې.

ملګرو ملتونو له لوري د هرات له زلزه خپلو سره د ملګرو ملتونو لخوا په اعلان شوي مرسته کې ۱۲ سلنه د هسپانيې له لوري شوي او زياته يې کړه چې «مونږ د افغانستان سرې مياشتې فعاليتونه ستاېو، زه به هڅه وکړم چې د هسپانيې سور صليب او دولت و هڅوم، ترڅو د هسپانيې د ولس مرستې افغانستان ولس ته ورسوي.»

ناستو کې د مرستندويه ټولنو مسؤلينو او د افغانستان لپاره د بهرنيو هېوادونو د يوشمېر سفارتونو استازو د هرات د زلزلې له امله پراوېستو زيانونو د غمرازۍ تر څنګ ژمنې وکړې، چې د هرات له زلزه خپلو سره په مرسته کې د ونډې د زياتوالي هڅه کوي او له افغاني سرې مياشتې سره به خپله همکاري روانه ساتي او د مرستو د کچې د زياتوالي کوښښ به وکړي. همدا رنگه د قطر هېواد په پلازمېنه دوحه کې د قطر د سرې مياشتې په مرکزي دفتر کې د افغاني سرې مياشتې د سرپرست عمومي رئيس ښاغلي مولوي مطيع الحق خالص او د قطر د سرې مياشتې د نړيوالو پروگرامونو او پروژو د مسؤل ډاکټر احمد صلاح ترمنځ د "تود ژمي" په نوم هوکړه ليک لاسليک شو، چې له مخې به يې د قطر سره مياشت د افغاني سرې مياشتې له لارې د ۷۸۴۲۲ امريکايي ډالرو په برابر د ژمي لپاره اړين ټوکي بهري او ياد ټوکي به د افغانستان له بېوزلو وگړو سره مرسته کېږي.

د هوکړه ليک له لاسليک وړاندې د افغاني سرې مياشتې سرپرست عمومي رئيس ښاغلي مولوي مطيع الحق خالص او مل پلاوي او د قطر د سرې مياشتې د نړيوالو پروگرامونو او پروژو د مسؤل ښاغلي ډاکټر احمد صلاح او د قطر د سرې مياشتې د عمومي رياست د دفتر رئيس ښاغلي عادل علي الباکر او نورو مسؤلينو ترمنځ د هرات د وروستۍ زلزلې پر زيانونو، مرستو، اړتياو او بيا آبادۍ خبرې وشوې، د قطر د سرې مياشتې مسؤلينو ژمنه وکړه، چې د هرات له زلزه خپلو سره به د خيمو او بهرنيو خوراكي ټوکو په مرستو کې ونډه واخلي او همدا ډول به د سوري زره په ناروغي د اخته ماشومانو په درملنه او د يادې ناروغي لپاره د افغاني سرې مياشتې د جوړ کړي روغتون په تجهيز کې برخه واخلي.

د کويت هېواد د خيريه ټولنو د اتحاديې مسؤل ښاغلي جمال نوري سره په آنلاین ناسته کې هوکړه وشوه، چې افغاني سره مياشت به د ۳۰۰ زره امريکايي ډالرو په برابر د لومړيتوبونو پر بنسټ د زلزه خپلو د لاسنيوي پروژه ترتيبوي، چې د کويت د خيريه ټولنو اتحاديې به يې مالي ملاتړ کوي.

او ويې ويل: «مونږ له اړمنو او زيانمنو سره د مرستو بهرني او اوږدمهاله کټه گوري لرو، چې د طبيعي پېښو پر وخت له زيانمنو سره خوراكي او غير خوراكي او نغدي مرستې کوو او د اوږدمهاله لاسنيوي په برخه کې د سوري زره په ناروغي د اخته ماشومانو او د رواني ناروغانو درملنه او له کونډو، يتيمانو، سواليکرو او معتادينو سره مرستې او دوی ته حرفوي زده کړې شاملې دي» او دارازيې وويل چې «اړينه ده بهرني مرسته کوونکي افغانستان کې خپل بشري فعاليتونه د افغاني سرې مياشتې له لارې ترسره کړي، ځکه افغاني سره مياشت په بشپړه خپلواکۍ د نړيوالو سازمانونو په پرتله د پروژو په تطبيق کې څو برابره کم لګښت لري.»

ناسته کې د افغانستان لپاره د فنلنډ سفارت سفيرې هيلي کاترو د هرات پر پېښه د غمرازۍ له اظهار وروسته وويل: «مونږ غواړو په افغانستان کې د افغاني سرې مياشتې په څېر د خپلواکو ادارو له لارې گډ کار وکړو او په بشري فعاليتونو کې افغانستان مونږ ته لومړيتوب لري» او زياته يې کړه چې «زمونږ هڅه ده، چې په افغانستان کې دروغتيا په برخه کې بشري خدمات ترسره کړو، هڅه به وکړو، چې افغانستان سره خپلو مرستو ته دوام ورکړو او پر وگړو د مسؤل تقيم اغېز له امله د افغاني سرې مياشتې د مرستندويو فعاليتونو ملاتړ وکړو.»

ښاغلي مولوي مطيع الحق خالص د افغانستان لپاره د هسپانيې د سفارت له سفير ريکارډو لوسا سره په ناسته کې وويل: «د افغاني سرې مياشتې په مرستونو کې يې سرپرسته کورنۍ اوسي، چې د ژوند کولو ټول امکانات ورته برابر شوي او اولادونو ته يې د زده کړو تر څنګ په خپله مېرمنو ته حرفوي زده کړې ور زده کېږي.» نوموړي وويل: «دا مهال په ټول هېواد کې ۲۴ زره کونډو ته د نغدي مرستو بهير روان دی، چې تر ۸۰ سلنه تطبيق يې د ښځو په لاسونو ترسره کېږي.»

نوموړي په دې ليدنه کې د هرات د زلزلې پر زيانونو او اړتياو خبرې وکړې او ويې ويل: «د دې زلزلې له امله د زيانمنو شوو کورونو شمېر شاوخوا ۸۰۰۰ کورونه دی، چې اوس بېدونکو ته يې د ژمي له راتگ وړاندې د کورونو جوړوښت ستره اړتيا ده.»

ناسته کې د افغانستان لپاره د هسپانيې سفير ريکارډو لوسا وويل: «د هسپانيې سور صليب له ډېره وخته د افغاني سرې مياشتې همکار دی؛ مونږ پوهېږو چې په افغانستان کې د فقر او اقليمي بدلون له امله ستونزې شته، مونږ نه غواړو دا ستونزې په سياست پورې وتړو؛ بلکې مونږ غواړو د افغانستان له ولس سره خپلې مرستې روانې وساتو» نوموړي وويل: «د

سیدیکر پذیر

عیسی خیل

منفی نشان می‌دهد از همین جاست که پذیرش منتفی می‌گردد. اگر انسان به تمام معنی طبق قانون طبیعی اعداد همه چیز را رد کند و یا به عبارت دیگر در برابر هر عمل عکس العمل منفی نشان بدهد، زندگی اجتماعی برهم خورده حتی انسان نمیتواند با همسر و پسر خود در چار چوب خانه زندگی نماید.

از اینجاست که میتوان گفت تمام مشکلات که در خانه، قریه، کشور و جهان وجود دارد برآیند عدم تحمل و عدم پذیرش است.

در جواب این سؤال که در موجودیت چنین تفاوتها و امراض داخلی چگونه میتوانیم همدیگر پذیر باشیم؟ خلاصه میتوان گفت اگر در پرتو کتاب الله و سنت رسول الله زندگی خود را آراسته نمائیم میتوانیم دیگر پذیر باشیم و با همه گان بسازیم. زیرا قرآن کریم «وَشَقَاءَ لِمَا فِي الصُّدُورِ» یونس / ۵۷ شقای آنچه است که در سینه ها میباشد.

همدیگر پذیری را میتوان در دو جمله خلاصه نمود:

الف - چگونه بتوانیم دیگران را بپذیریم؟

ب - چگونه بتوانیم دیگران مان را بپذیرند؟

وسایل و یا عملکرد هائیکه پذیرش باهمی را ایجاد میکند و یا هم از بین میرد ذیلا شرح شده است.

آشکار است که انسانها همه اولاد یک پدر و مادر اند ولی دیده میشود که همه انسان ها در خلقت جسمی از هم متفاوت اند. چهره ها، طبیعت ها، مزاج ها، سلیقه ها، درجه های تحصیلی، افکار سیاسی، عنعنه های اجتماعی، بر خورده ها، توانمندی های عقلی، زبانها همه از هم متفاوت اند، اقوام مغایر و عقیده های مغایر دارند. بناء انسان در داخل فامیل خود هم نمیتواند کسی را سراغ داشته باشد که به تمام معنی با وی یکسان باشد.

بر علاوه تفاوت ها امراض نفسانی انسان از جمله حرص، بخل، حقد، کینه، حسد، شح، غضب، بغض، انتقام جویی و غیره با درجات متفاوت نصیب هر انسان است.

علت اساسی تشنجات، زیست باهمی، تفاوتهای موجوده میان انسانها و امراض نفسانی میباشد، یعنی انسان زمانیکه با همنوعان خود باهم شود بناء بر تفاوتهای که میان ایشان موجود است نمیتوانند به آسانی یکدیگر را بپذیرند.

زیرا در قانون طبیعت هر چیز اعداد خود را رد میکند، هنگامیکه انسان در خانه، مکتب، دفتر، ساحه کار، منطقه و محیط با دیگران باهم شود حتمی است از طرف مقابل سخن، عمل و یا یک حرکت را میبیند که مورد پسندش نیست پس انسان در برابر آن مشتعل شده عکس العمل

۱- زبان و یا طرز تکلم:

نیک نشان میدهد بر قلبهای مردم پادشاهی میکند چه خوش است اگر این شیوه پیامبری را بیشتر مردم از آن خود کنند یک جامعه صمیمی به وجود می آید چنانچه که در صدر اسلام و تاریخ زرین صحابه کرام وجود داشت. طبیعی است که انسان در برابر عملکرد زشت دیگران خشمگین و عصبانی میشود، نسخه دیگر ربانی مداوای این مرض میشود که میفرماید: «وَالْكَافِرِينَ الْغَيْظُ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ» ۱۳۴/۳ و بلعنده گان خشم و گذشت کننده گان از مردم و الله نیکو کاران را دوست دارد.

در سیرت مبارک نبوی و شاگردان مکتب رسول الله هزاران نمونه این نوع انسانها وجود دارد که این مقاله کوتاه گنجایش شمه آنرا هم ندارد. نسخه نبوی صلی الله علیه وسلم این مشکل را به گونه دیگر نیز حل میکند که میفرماید: «التمس لأخيك سبعين عذرا» اگر کدام عمل جانب مقابل مورد پسندت قرار نگرفت، او را فورا مورد انتقاد و سرزنش قرار نده، بلکه وی را معذور پنداشسته با خود برایش هفتاد عذر را مد نظر بگیری، این عمل است که باعث جلوگیری از عکس العمل خشن و خشک خودت در برابر برادرت میشود.

طور مثال اگر کسی در دفتر کار بی مورد در برابر شما عکس العمل منفی نشان داد و یا زشت گفت، شما تعجب نکنید که چرا بی مورد چنین و چنان گفت و یا کرد، بلکه با خود بگویند شاید کدام مشکل در خانه یا در کدام بعد دیگر زندگی اش عاید حالش گردیده باشد، وی را عصبانی کرده است. پس از خود عکس العمل زشت نشان ندهید، شاید فردا وی در حالت عادی خود باشد و اشتباه خود را بداند و از شما معذرت خواهی کند. ولی اگر عمل بالمثل انجام دادید، او تحمل نتوانسته وارد عمل فیزیکی میشود که منجر به یک حادثه بزرگ شده اقوام را درگیر خواهد ساخت.

اگر دیدید که کدام عمل زشت عادت جانب مقابل است و همیشه از وی سر میزند و دیگر کاسه صبر خودت را لبریز ساخته است باز هم صبر کنید، زیرا «اگر یک خلق آن مورد پسند نشود دیگرش مورد پسند میشود»

اگر عادات و برخورد شخص که مرتبط به قوم و یا منطقه خاص میشود مورد پسندتان قرار نگرفت، فکر نکنید که همه مردم منطقه مذکور دارای همین عادت اند. بلکه شخص که شما را آزرده ساخته است یک فرد است، عملکرد و برخوردش نیز فردی است. قیاس کردن تمام مردم مرتبط با وی باعث نفرت علیه اقوام میشود، که هم پذیری را محو میسازد.

یک وسیله کامیاب همدیگر پذیری اینست که میفرماید: «اگر کسی را دوست داشتید او را مطلع سازید» زیرا اگر او در قلب شما جای دارد، با مطلع شدنش شما هم در قلب او جای میگیرد. همین جا است که همدیگر پذیری تحقق می یابد.....

باید دانست که پذیرش متقابل زاده برخورد ها است، و اکثر برخورد ها را زبان اجراء میکند و جانب مقابل از زبان متأثر میشود. چنانچه الله سبحانه و تعالی فرموده است: «وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْزِعُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُّبِينًا» ۵۳/۱۷ به بنده هایم بگو، تا آنچه بگویند که زیبا باشد، زیرا شیطان میان ایشان کشیده گی ها را ایجاد میکند، شیطان دشمن آشکار انسان است. زبان است که دیگران را به خود جذب میکند و یا هم از خود می راند. مثال زنده این طرز تکلم همانا عمل پیامبر گرامی سیدنا نوح علیه السلام است هنگامیکه قوم برایش گفت که خودت در گمراهی آشکار هستی، آنها چنین سخن را در حال برای پیامبر شان گفت که خود ایشان در گمراهی آشکار قرار داشتند، ولی پیامبر برایشان نگفت که در حقیقت امر شما گمراه اید، بلکه همینقدر گفت که من گمراه نیستم بلکه فرستاده پروردگار عالمیان هستم. «قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ» الأعراف/ ۶۱

شودی ها به صالح علیه السلام گفتند که به نظر ما خودت یک انسان پست و دروغگو هستی، در حالیکه خود ایشان در نهایت دروغگویی و پستی قرار داشتند، ولی پیامبر گرامی برایشان نگفت که شما پست هستید، بلکه همینقدر گفت که من سفیه نیستم بلکه برای شما یک خیر خواه امانت کار میباشم.

۲- عکس العمل و یارد فعل:

خوبی کردن در مقابل خوبی طبیعی است، بیشتر حیوانات هم خوبی ها را درک کرده رد فعل مثبت از خود نشان میدهند، مثلا سگ در بدل روبه خوب انسان گرویده انسان شده سالها از خانه اش حراست میکند، ولی در مقابل بدی نیکی کردن کمال انسانیت و شیوه بنده گان خاص الله تعالی میباشد چنانچه در وصف ایشان میفرماید: «وَيَذَرُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ» آنها بدی را به نیکی دفع میکنند، این بزرگترین خصلت است که انسان شایسته پذیرش دیگران میشود. طوریکه در آیت دیگر میفرماید: «ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ» ۳۴/۴۱ دفع کن به آنچه که زیباتر باشد، هنگامیکه به شیوه خوب دفع نمودید، در آن هنگام کسیکه میان شما و او دشمنی است طور میشود که گویا دوست گرم شما است. و این برخورد را از آن خود نمی کند مگر آنکه شکیبا باشد و نمی کند مگر آنکه از حصه بزرگ برخوردار باشد. حصه بزرگ یعنی حصه بزرگ از شکیبائی، بردباری، مردانگی، گذشت و غیره صفات عالی را داشته باشد.

همین کامیاب ترین شیوه هم پذیری است، که میتوان دشمن را دوست صمیمی خویش ساخت. انسانیکه در برابر بدی های مردم عکس العمل

مرکز آموزش

هلال احمر افغانی

وحیدالله حیدر

دیني، ریاضی و خطاطی بطور رایگان آموزش و در ختم دوره شهادت نامه اخذ مینمایند و همچنان یک آدرس مؤثر و مؤتق اجتماعی منابع بشری پاسخدهی علیه حوادث، فعالیت‌های رضاکارانه مانند پذیرایی مهمانان داخلی و خارجی، اشتراک در روزهای ملی و بین المللی، فروش و توزیع تکت اعانه هفته مخصوص، سروی و توزیع مواد با اداره حوادث و سایر فعالیت‌های جمعیت ملی و در حقیقت با منابع مالی کم فعالیت‌های بیشتر و مؤثرتر از طریق کلوب‌های جوانان و رضاکاران انجام داده میشود صورت میگیرد.

۲- بخش تنظیم رضاکاران در مکاتب:

این بخش به اساس تفاهمنامه که بین وزارت محترم معارف و ریاست عمومی جمعیت هلال احمر افغانی در سال ۱۴۰۲ صورت گرفته است که در حقیقت یک پل ارتباطی میان جوانان و رضاکاران جمعیت ملی سره میاشت و میان جوانان و استاذان معارف در مکتب میباشد. در این پروسه با دادن ورکشاپ‌های تربیوی توسط اساتید رضاکار در عرصه‌های کمک‌های اولیه صحی، ورزش، معلومات و آگاهی دهی در فعالیت‌های بشردوستانه جمعیت ملی شاگردان مکاتب تشویق و ترغیب شده و جلب و جذب ایشان به صفوف رضاکاران سره میاشت صورت میگیرد.

اینها در محوطه مکتب به نام گوشه جمعیت ملی سره میاشت یک اطلاق مخصوص را ایجاد نموده که هفته وار تعداد از رضاکاران تربیه شده در آن گرد هم آمده و وظایف ماهوار رضاکارانه خویش را به رهنمائی استاد رضاکار طرح و دیزاین و وظایف ماه قبل و ماه بعدی خویش را شریک، اجرا و عملی مینمایند.

۳- بخش کمیته‌های رضاکاران:

این بخش در (۱۳) نمایندگی با داشتن (۱۳۰) تن از جوانان و رضاکاران فعال که از بخش‌های مختلف رضاکاری از قبیل کمک‌های اولیه صحی، رضاکاران پاسخدهی علیه حوادث طبیعی و غیر طبیعی، و جوانان رضاکار تشکیل شده است حد اقل در یک ماه یکبار بطور رضاکارانه دور هم جمع شده و پلان و برنامه‌های رضاکاری که نیاز و اولویت اجتماعی محیط و منطقه باشد و نیز در مورد یک چالش اجتماعی بحث و تبادل نظر نموده و فعالیت‌های رضاکارانه یک ماهه خویش را برنامه ریزی و اقدام‌های عملی را میسینجند و در عملی نمودن فعالیت‌های مورد بحث سعی و تلاش مینمایند.

هلال احمر افغانی برای آموزش و تربیت جوانان و رضاکاران مراکز آموزشی را مد نظر گرفته است، در این مراکز در مورد اصول، اهداف، فعالیت‌های بشردوستانه هلال احمر افغانی، نشان و تاریخچه به معرفی گرفته میشود تا اینکه جوانان و رضاکاران حین عرضه خدمات بشردوستانه با روحیه هلال احمر افغانی آشنائی داشته باشند، هر نماینده‌گی هلال احمر افغانی در سطح کشور دارای یک مرکز آموزشی میباشد که در آن به اطفال فقیر و بی بضاعت که قدرت و توان پرداخت مصارف تحصیل را در مؤسسه‌های آموزشی انتفاعی ندارند، جذب میکند و برایشان دوره‌های آموزشی کوتاه مدت که شامل علوم دینی، ساینسی، لسان انگلیسی و کامپیوتر میباشد دایر می نماید تا جوانان با فراگیری علوم بتوانند انسان‌های مفید و سالم تر در جامعه باشند و از ارزش‌های بشری و کرامت انسانی آگاهی بیشتر داشته باشند و همچنان با هموعان خود روابط مشترک و حسنه برقرار کنند و به همین ترتیب، در پاک نگهداشتن محیط زیست خویش، سهیم باشند و دیگران را به نظافت تشویق نمایند.

تمامی شاگردان مراکز آموزشی و علمی هلال احمر افغانی را نوجوانان و کودکان خانواده‌های بی سرپرست، نیازمند و فقیر تشکیل میدهند. در بخش اداره رضاکاران هلال احمر افغانی، اکثر این دانشجویان پس از فراغت با رضایت خویش رضاکار هلال احمر افغانی شده و برای خدمت به جامعه تقدیم می شوند. بناء ریاست جوانان و رضاکاران از مؤثرترین ریاست‌های هلال احمر افغانی بشمار میرود که دارای منابع سرشار نیروی بشری و انسانی جوان است.

ریاست جوانان هلال احمر افغانی با داشتن هزاران جوان و رضاکار در چهار بخش با مصارف نا چیز خدمات هنگفت و قابل ملاحظه بشری را به جامعه تقدیم میکند. که یکی از بخش‌های چهارگانه آمریت جوانان و رضاکاران میباشد و این آمریت در سه بخش عمده تقسیم شده است:

۱- تنظیم رضاکاران در کلوب‌ها:

در این بخش که دارای (۴۵) باب کلوب‌های جوانان و رضاکاران در سرتاسر کشور بوده به تعداد (۱۳۶) تن از جوانان رضاکار به صفت استاذان جوان و رضاکار بدون امتیاز و معاش همه روزه برای هزارها تن از جوانان و رضاکاران بی بضاعت که توان پرداخت فیس کورس‌های بیرونی را ندارند همه روزه به شکل غیر انتفاعی در آموزش‌های مهارت کامپیوتر، لسان انگلیسی، مضامین

افغاني سرې مياشتې تورخم کې کډوالو ته څه وکړل؟

احمد محسن هل

په عمومي ډول افغاني سرې مياشتې په تورخم کې دراستنېدونکو کډوالو لپاره لاندې خدمات وړاندې کړي دي:

۱- دروغتيا خانگه:

کله چې په تورخم کې راستنېدونکي کډوال مېشت شول، نو افغاني سرې مياشتې هم دخپل دېتې او وظيفوي وجيبي له مخې تورخم کې دراستنېدونکو کډوالو لپاره يو وړوکی روغتيايي مرکز پرانيست، چې لومړی ځل په کې پنځه تنه روغتيايالاو فعاليت درلود. څرنگه چې په تورخم کې دکډوالو شمېر مخ پر ډېرېدو و، نو د افغاني سرې مياشتې ختيځ زون رياست اوننگرهار نيمايتدگي په همغږۍ سره دربيع الثاني په ۲۱مه نيټه اته نور گرځنده روغتيايي ټيمونه هم تورخم کې د افغاني سرې مياشتې روغتيايي مرکز ته ولېږدول. په دې ډول داروغتيايي مرکز يوبراخ کلينیک وگرځېد، هغه داسې چې هلته زېږنتون، درملتون، ناروغانو کتنځی، نرس، واکسين، پانسيمان په يوه څېمه اودرواني ملاتړ خانگه په بله څېمه کې موجوده وه اوداروغتيايي مرکز د ټولو کډوالو پر مخ شپه او ورځ پرانيستې و او هر چاکولي شول، چې هر وخت دې روغتيايي مرکز ته په آرام زړه راشي اودرمنله يې وشي. د افغاني سرې مياشتې يادروغتيايي مرکز په داسې يو ځای کې جوړ و، چې نږدې د ټول پندغالي پرې مخه وه، نو په دې اساس به ډېر خلک همدلته راتلل، ترڅو يې درمنله وشي.

افغانستان يولهغو هېوادونو څخه دی، چې په نورو گاونډيو، سيمه ييزو اوآن لرې پرته هېوادونو کې يې وگړي، دقانوني اوغيرقانوني کډوالی ژوند تېروي. پاکستان بيا يولهغو هېوادونو څخه دی، چې نورو هېوادونو پرته ډېر افغانان په کې ژوند کوي.

دلومړي ځل لپاره شوروي يرغل ددې لامل شو، چې په زياته اندازه افغانان له هېواد څخه ووځي او پاکستان ته پناه يوسي، خو څه دپاسه ۴۰ کاله وروسته هماغه افغانان نن ورځ خپل هېواد ته دکډوالی دنړيوالو قوانينو خلاف ديو ډول زور زياتي په سبب ستېږي. پاکستاني چارواکود اکتوبر مياشت دېې اسناده کډوالو افغانانو لپاره وروستې مياشت وبلله او ددې ترڅنګ يې زياته کړه، چې هغه څوک، چې له دې مياشت وروسته پاتې کېږي، مالونه، ځمکې اونور شيان به يې ضبط کېږي. ډېری هلته اوسېدونکو کډوالو له وېرې خپلې بستري په شا کړې او دتورخم په لور را روان شول.

تورخم يوه غريزه سيمه ده، داسې لکه تور غر ډېرې کمې اوبه او کمه هواړه ځمکه لري. کله چې دا کډوال له فرضي کرښې څخه راواوښتل، دلته يې له دولتي چارواکونيو لې آن تر يو وړوکی کليوال پورې تودهرکلی وکړ، هر چادخپل وس اوتوان مطابق ورسره دډوډۍ، څپنډاک، دوا، لباس او نغدي مرستې وکړې. دا چې افغاني سرې مياشتې څه وکړل، په دې ليکنه کې پرې بحث کوو.

د روغتیا خانګې لاندې برخې لرلې:

الف - د ناروغانو کتنځی:

دلته د افغاني سرې میاشتي ناستو ډاکټرانو لومړی د هر راتلونکي ناروغ هر کلی کولو، بیا یې معاینه کوله او له دې وروسته به یې ورته د ناروغۍ اړوند درمل لیکل. ددې هر څه تر څنګ به دې ډاکټرانو، کډوالو ته د صبر، زغم او له خپل هېواد سره د مینې او محبت پیغام هم ورکاوه؛ تر څو نوي راستنېدونکي کډوال ذهنًا په خپل هېواد کې اوسېدولو ته تیار شي.

ب - د رملتون:

هر هغه ناروغ، چې به د ډاکټر له لیدنې وروسته اوزگارېده، نو د رملتون څمبې ته به ور تللو او له هغه ځایه به یې لیکل شوي درمل په وړیا ډول تر لاسه کول.

ج - پانسما:

یو شمېر هغه وګړي، چې په لاسونو، پښو یا بل ځای به یې زخم او یا هم کومه دانه وه، یا هغه کسان، چې هلته په پند غالي کې به د بهلابلو ستونزو په سبب تپیان کېدل، نو د سرې میاشتي روغتيايي مرکز پانسما څمبې ته به ور تلل او هلته به یې په منظم ډول پانسما تر سره کېده او لازمي مشورې به ور کول کېدې.

د - زېړتون:

د تورخم عمري پندغالي په شاوخوا کې هېڅ داسې کلینیک شتون نه درلود، چې هغه دې زېړتون ولري، خو د افغاني سرې میاشتي په روغتيايي مرکز کې بیا زېړتون په منظم ډول باندې شپه او ورځ د ټولو اړینو وسایلو سره فعال و، چې نږدې د یوې میاشتي په موده کې هلته ۵ ماشومان په نورمال ډول دنیا ته راغلل.

و - واکسین:

د کوچنیو ماشومانو لږ ډوله بهلابل واکسینونه د افغاني سرې میاشتي په روغتيايي مرکز کې موجود ول او ټولو هغو ماشومانو ته، چې اړتیا یې ورته وه، په خپل وخت تطبیق کېدل.

ه - رواني ملاتړ:

په بېرنيو حالاتو کې رواني مشورې او ملاتړ له مهمو فعالیتونو څخه شمېرل کېږي، ټول هغه کډوال، چې له پاکستان څخه د یو ډول زور په وسیله را وپستل شوي وو، دلته له ګڼو ستونزو سره مخ و، له هر چا سره دا پوښتنې وې، چې څه به کوو؟ چېرته به خو؟ څه وخت به خو؟ څه به خوږو؟ څنګه به د ژوند چارې مخته وړو؟ او داسې نورې، خو د افغاني سرې میاشتي رواني مشاورینو د دوی دا ټولې پوښتنې په ورین تندي اورېدلې او بیا به یې یو په یو ورته ځوابولي؛ تر څو د هغوی قناعت حاصل شي او په خپل هېواد کې له شته فرصتونو ګټه پورته، د مینې او آرام ساه واخلي.

په عمومي ډول د هغو معلوماتو پر بنسټ، چې موږ تر لاسه کړي، دا دي، چې

د افغاني سرې میاشتي روغتيايي مرکز تورخم کې راستنېدونکو کډوالو ته په ۵۰ ورځو کې نږدې ۳۰ زره وګړو ته خدمات وړاندې کړي دي.

۲ - د پخو خوړو وېش:

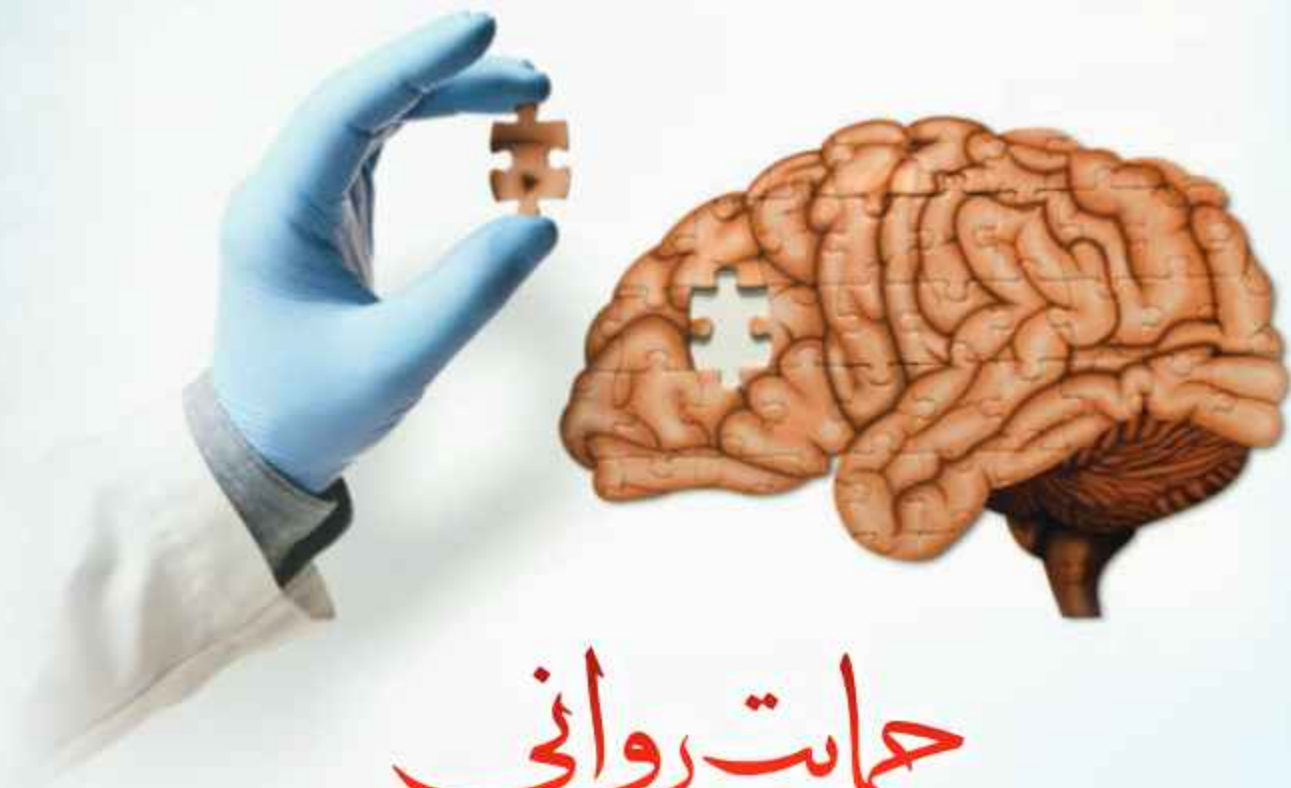
له روغتيايي ستونزو وروسته دویمه مهمه ستونزه د راستنېدونکو کډوالو لپاره د پخو خوړو نه موجودیت و. د افغاني سرې میاشتي عمومي رئیس الحاج مولوي مطیع الحق خالص تورخم کې د کډوالو له عمري پندغالي او د سرې میاشتي له روغتيايي مرکز څخه لیدنه وکړه او له هغې وروسته یې د خپلو کاري شریکانو سره په دې تړاو خبرې وکړې او د دوی د هغو په ترڅ کې تورخم کې د کډوالو لپاره د پخو خوړو د وېش پروګرام پیل شو.

په دې ډول د ترکیبې سرې میاشتي په مالي ملاتړ تورخم کې د جمادى الاولى له ۷مې نېټې څخه وروسته هره ورځ د ۱۵۰۰ خوراکه پخو خوړو د وېش پروګرام پیل شو او ۳۷ ورځې یې دوام وکړ. دا ۱۵۰۰ خوراکه پاخه خواړه به هره ورځ غرمه او ماښام د افغاني سرې میاشتي درساکارانو له لوري تورخم کې د کډوالو عمري پندغالي کې توزیع کېدل او هرې څمبې ته به د افغاني سرې میاشتي رضاکاران تلل او پاخه خواړه به یې پرې وېشل. په دې ډول په ۳۷ ورځو کې په راستنېدونکو کډوالو ټولټال ۵۵۵۰۰ خوراکه پاخه خواړه وېشل شول.

له دې سره هممهاله د آی سي آر سي نړیوالې کمېټې په مالي ملاتړ تورخم فرضي کرښې دروازې ته څېرمه د راستنېدونکو کډوالو لپاره د پخو خوړو وېش پیل شو او ۱۷ ورځې یې دوام وکړ. د افغاني سرې میاشتي رضاکارانو د تورخم فرضي کرښې په دروازه کې هغو کډوالو ته، چې له فرضي کرښې به را وایستل، پاخه خواړه به یې ور کول، چې په کې وریزې، غوښه، سبزی، تازه مېوه، وچه ډوډۍ او د څښاک لپاره اوبه شاملې وې. ددې تر څنګ هغه کډوال، چې سهار وختي له فرضي کرښې را وایستل، نو د سرې میاشتي رضاکارانو به ورته د سهار جای کې وچه ډوډۍ، شیدې، پنېر او کبک ور کول؛ تر څو پرې سهارنۍ وکړي.

په دې ډول په ۱۷ ورځو کې راستنېدونکو کډوالو ته د آی سي آر سي نړیوالې کمېټې په مالي ملاتړ ۱۴۱۰۰ خوراکه پاخه خواړه او ۵۸۰۰ سهارنۍ کڅوړې وېشل شوې.

په عمومي ډول به دومره ووايم، چې د افغاني سرې میاشتي له لوري د کاري شریکانو په مالي ملاتړ تورخم کې پر راستنېدونکو کډوالو ټولټال ۶۹۶۰۰ خوراکه پاخه خواړه او ددې تر څنګ ۵۸۰۰ سهارنۍ کڅوړې وېشل شوې. که په لنډ ډول ووايم، چې افغاني سرې میاشتي په ډېر لنډ وخت کې د راستنېدونکو کډوالو لپاره له خپل توان پورته خدمات تر سره کړل. تر هر څه وړاندې یې روغتیا ته پاملرنه وکړه او وروسته یې د هغوی لپاره د پخو خوړو بهیر را منځته کړ او پر سېره یې دې یې له یو شمېر کورنیو سره په متفرقه ډول د صابونونو، ماشومانو د پوښاک توکو د وېش لړۍ تر سره کړه.

حمایت روانی

شینه وال

وجود هم ندارد. حوادث به اشکال مختلف رخ میدهند، بعضی از آنها مثل: زلزله، طوفان، و امواج جزر و مد دریا طبیعی میباشند و بعضی دیگر مانند جنگ ها و حملات چریکی ساخته دست انسان هستند. اثر آبی بعضی از حوادث مثل حمله ناگهانی اجباری یا آتش سوزی در یک خانه، تنها بر یک فرد یا یک خانواده است در حالی که اثر بعضی دیگر مثل انفجار بمب یا طوفان، ممکن است همه اجتماع و جامعه را در برگیرد. بعضی از حوادث مثل حملات فردی و نابسامانی های قومی نژادی، بر قربانیان خود بطور عمدی ضربه وارد میکنند و حوادث دیگری مثل سقوط طیاره یا حوادث صنعتی، هر چند که نتیجه خطای انسانی یا تکنالوژیکی و فن آوری اند، غیر عمدی محسوب میشوند. حوادث ممکن است نسبتاً کوتاه مدت بوده و یا مانند قحطی و جنگ سالها ماندگار باشند.

شاید بزرگ ترین منبع تفاوت و تنوع در مورد حوادث، چه در بعد آثار آنها و چه در مورد مناسب ترین پاسخ به آنها، ناشی از تفاوت بین کشورهای و فرهنگ هایی باشد که حوادث در آنها رخ میدهند. این تنوع پذیری دارای دو وجه عمده است:

اول - اینکه، سطح و الگوی رشد و توسعه اقتصادی میان کشورهای متفاوت است. کشورهای ثروتمند با داشتن منابع بشری و مادی به حوادث روبرو میشوند، ساختارهای طبیی و بهداشت روانی مناسب دارند، طرح و برنامه های آنها در موارد عاجل بسیار سازمان یافته است و سیستم های ارتباطی و حمل و نقل کافی و بسنده دارند.

انسان در هر جای جهان با تخریب ناشی از آب و هوا، ویرانگریهای ناشی از حوادث زمین شناسی و خرابی های ناشی از فعالیت های صنعتی و وسایل نقلیه آشنا است. بسیاری افراد با معضلات ناشی از آشوب های حاد سیاسی و جنگ آشنا هستند. طی ربع قرن گذشته بیش از ۱۵۰ میلیون نفر از مردم جهان به شدت تحت تأثیر حوادث قرار گرفته اند.

آثار فزینی حوادث معمولاً واضح هستند. ده ها، صدها، یا هزاران فرد زندگی خویش را از دست میدهند، بازماندگه دچار درد و ناتوانی میشوند خانه و کاشانه، محل کار و وسایل زندگی افراد، آسیب دیده و یا تخریب میشوند. آثار عاطفی کوتاه مدت حوادث از جمله ترس، اضطراب حاد، احساس گریختگی هیجانی و عاطفی و سوگ ممکن است واضح باشند. این آثار در مورد عده زیاد از قربانیان، با گذشت زمان از بین می روند اما تعدادی از آنها، ممکن است به شکل واضح و یا نامحسوس اثرات عاطفی طولانی تری را بوجود آورند.

بعضی از آثار عاطفی حوادث، پاسخ های مستقیم به حوادث بوده و بعضی دیگر، پاسخ های طولانیتر فردی، اجتماعی و اقتصادی به آن هستند. در هر صورت در نبود مداخلات مناسب، بیش از پنجاه درصد قربانیان ممکن است دچار افسردگی پایدار، اضطراب فراگیر، اختلال استرس پس از ضربه روحی و مشکلات روانی شوند. به این ترتیب آثار عاطفی حوادث حتی بیشتر از آثار فزینی آن موجب رنج پایدار، ناتوانی و از دست رفتن در آمد اقتصادی می شوند.

برای پاسخ دادن به حوادث، یک دستورالعمل جهان شمول بکار برفته و

بار و مخالف بین جوامع و مسوولان منطقه، بر شیوه اعلام و درک هشدارهای مربوط به بروز حوادث و نیز دریافت کمکهای خارجی، تأثیر میگذارند.

حوادث نه تنها افراد را تحت تأثیر قرار می دهند، بلکه میتوانند یافت زندگی اجتماعی جوامع بزرگ تر و حتی کشورها را نیز از هم بگسلند. حوادث پیوندهای مرتبط کننده مردم به یکدیگر را که موجب میشوند در آنان حس اجتماعی بوجود آید را تهدید میکنند. از آنجا که حوادث و پاسخ به آنها بر صف آرایی های اجتماعی تأثیرات متفاوتی می گذارند بنا بر این می توانند موجب تشدید تنش های اجتماعی و یا بر عکس، حد اقل به طور موقت می تواند موجب اتحاد و یکپارچگی جوامع شود.

به این ترتیب آرایه پیشنهاد های کلی و یکسان برای پاسخ دادن به هر نوع فاجعه و حوادث (صرف نظر از تفاوت آنها با یکدیگر)، غیر ممکن و نا مناسب است. توانایی ورود جوامع در فرایند یادگیری متقابل، فرصت دادن به مردم جهت تعیین نیازهای خویش و احترام گذاشتن به باورها و سنن محلی همانند دیگر مهارت های خاص بهداشت و روانی دارای اهمیت می باشند. خوشبختانه اصول مربوط به طراحی و برنامه ریزی مداخلات، کاربرد گسترده ای دارند و با حساسیت و تصور سازی مناسب می توان آنها را برای استفاده در شرایط و موقعیت های مختلف استفاده نمود.

به دلیل آن که حوادث بر اجتماعات و جوامع اثر می گذارند، و کشورها و فرهنگ های گوناگون را به اشکالی متفاوت تحت تأثیر خود قرار میدهند، و به علت آنکه بسیاری از آثار و روان شناسی حوادث ناشی از آثار مستقیم اجتماعی و اقتصادی آن بوده و یا از آنها تأثیر می پذیرند، لذا در مفهوم سازی آثار حادثه و نیز پاسخ های مناسبی به آن، نه صرفاً روان شناسی عمل کرده ایم و نه مفهوم سازی خویش را اجتماعی اقتصادی قلمداد نموده ایم، بلکه مفهوم روانی اجتماعی بکار برگزیده شده است.....

این کشورها در حالی که هیچ نوع حفاظتی در مقابل اثرات مستقیم حوادث ندارند، پاسخ به حوادث را به پیمانته زیاد آسان میکنند. اما برعکس کشور های فقیر فاقد این منابع هستند.

دوم - اینکه، بسیاری از ویژگی های کشورهای فقیر، مردم آنها را در برابر حوادث آسیب پذیر می کند. باد ها و طوفان خانه های را که غیر استندرد ساخته شده به آسانی تخریب میکند، خانه های گلی و خامه مستمندان که در نواحی سیل خیز و دامنه های نا استوار و ناهموار آباد شده است به آسانی در سیل غوطه ور شده، قطع درختان و از بین بردن جنگلات، کوه ها و تپه ها را متزلزل ساخته و در تخریب ناشی از سیل ها نقش دارند. سوء تغذیه مزمن و شرایط بهداشتی ضعیف، مقاومت در برابر امراض عفونی را در پناهگاه های مهاجران کاهش می دهد، بروکراسی های غلط، ناکافی و نا آماده اداری، تلاش های امدادی را با سوء مدیریت همراه میکند.

به این دلایل است که هر چند حوادث در کشورهای فقیر بیشتر از کشورهای غنی رخ نمی دهند، ولی کشورهای فقیر دنیا، بیشتر به پیامدهای حوادث گرفتار می گردند.

تفاوت های فرهنگی از کشوری به کشور دیگر و حتی در یک کشور معین نیز میتواند سیر حوادث و پیامدهای آن را تحت تأثیر قرار دهد، این تفاوت ها با اطمینان در چگونگی پاسخ دهی به حوادث دارای اهمیت هستند. بعضی از مناطق در نواحی جغرافیایی قرار دارند که به طور معمول در اثر حوادث دچار مشکل میشوند (مانند قریه های که در سیل خیز و یا جا های که مکرراً از طوفان صدمه می بینند قرار دارند). در مناطق برای درک و فهم و پاسخ به حوادث، غالباً از روش های مروج استفاده میشود.

الگوی ساختاری خانواده ها در جامعه و بخش های اجتماعی به همراه مسائل طبقاتی، قومی، مذهبی و نژادی، ممکن است بر الگوهای متقابل کمک و امداد اثر بگذارند. گروه های فرهنگی مختلف، باور های متفاوت در باره مرگ، حوادث، بهداشت عمومی و بهداشت روانی دارند و احتمال دارد که به شیوه های غیر منتظره، روش های معمول تخصصی طبی یا بهداشت روانی، به چنین وضعیتی پاسخ دهند. روابط خصومت

کڅوک یا آب چيچک

د. رحمت الله زيرک

د کڅوک پېژندنه:

دا د ماشومتوب د دورې له هغو دانو لرونکو ناروغيو څخه يوه ناروغي ده، چې په عمومي توګه ډېره سارې او له سيمپټميک اعراضو څخه پرته له عمومي خارشېت او اوبه لرونکو دانو سره را مينځته کېږي. کڅوک د انسان د کوچنيوالي د لومړي دور ناروغي ده، چې ۹۰ سلنه انسانان يې د ژوند په لومړۍ لسيزه کې تېروي او تقريباً هغه کوچنيان، چې بېنوني کې شاملېږي کڅوک يې تېر کړی وي، يعنې ياده ناروغي له ۵-۹ کلني واقع کېږي او د ځينو په وينا په هر سن کې واقع کېدای شي، حتی په نوي تولد شوي ماشوم کې هم واقع کېدای شي او د موسم له لحاظه د ژمي په مياشتو کې واقع کېږي.

لامل:

کڅوک د VZV په واسطه مينځ ته راځي د ناروغي د حملې له تېرېدو وروسته معمولاً دايمي معافيت مينځ ته راځي.

خپړېدل:

دا ډېره سارې ناروغي ده، چې مخامخ او تن په تن تماس يا د تنفس هوايي څاڅکو په واسطه خپرېږي. په ماشومانو کې د خارشې له ښکاره کېدو څخه

يوه يا دوه ورځې روميې تر هغه چې خارشې شتون ولري، چې معمولاً له ۵-۷ ورځې وي، وپروس د اخته ماشوم د پوستکي او تنفس له لارې تجرېد کېدای شي. د انتان د پيل ځای د سترګو منظمه يا د تنفسي لارې پاسنۍ برخه ده، وروسته وپروس په موضعي ډول له ۴-۶ ورځو تکثر کوي او وروسته د ويني د دوران له لارې ټول وجود ته انتقالېږي، چې دې ته د ويني لومړۍ واپروس وايي او بيا Ers حجراتو او ځيګر ته داخل او د يوې اونۍ د تکثر په ترڅ کې يولوی مقدار وپروسونه ويني ته داخل او د ويني دويم واپروس مينځ ته راوړي، بيا په انسانو حملې کوي او د کڅوک دانې يا ويزيکلونه مينځ ته راوړي.

کلينيکي بڼه:

د تفريخ دوره يې په انسان کې د vesicular له پيل څخه د خارشې د ښکاره کېدو تر مينځ فاصله ده، چې معمولاً ۱۴-۱۶ ورځې وي او کېدای شي تر درې اونيو پورې هم دوام وکړي. په دې مهال کې تبه، بې اشتهايي، سردردې او ناراحتې شتون لري، چې له ۲۴-۴۸ ساعتو څخه وروسته د پوستکي اندفاعات مينځ ته راځي.

وصفي نښه:

کڅوک لومړی د ناروغ په مخ د سر د وینستانو له خط سره پیل کېږي، بیا په ۲-۶ ورځو کې د سر ټول وینستان بیا ټول بدن کې خپرېږي او انکشاف کوي او د بدن تر نهایتو رسېږي او ټول بدن کې د دانو په شکل څرگندېږي، چې بیا د څو اونيو په ترڅ کې ساحه د کوم نېسان له پرېښودو پرته پاکېږي او کېدی شي د دویم انتان د مداخلې صورت کې نېسان هم پاتې شي او کله کله په سختو حالاتو کې په محاطي غشاء کې لکه د خولې جوف، بلعوم، حنجره او تناسلي برخو کې راښکاره شي.

کڅوک په عمومي توګه یوه ضعیفه او سلیمه ناروغي ده، په نوي زېږېدلي ماشوم کې ډېر وخیم او خطر لرونکی مزل لري او د مړینې کچه یې ډېره لوړه ده، داسې حالت هغه مهال منځته راځي، چې ماشوم له زېږېدو څخه یوه اونۍ وړاندې او یا له زېږون څخه وروسته په ناروغي اخته شي. انتان لومړی د مور په رحم کې وي او له زېږون څخه وروسته په ماشوم کې کلینیکي نښې نښانې را مینځته کېږي، په نوي ماشوم کې د کڅوک شدت د مورنۍ انتي باډي اندازې پورې اړه لري، کوم چې د پلاستیا له لورې جنین ته انتقالېږي.

Varicella zoster immunoglobulin VZIGs

توصیه کول د نوي زېږېدلي ماشوم وخامت کموي، کومې میندې، چې د ماشوم له زېږون څخه ۸ ورځې رومي او دوه ورځې وروسته یو ویال immunoglobulin واخلي، نو نوي زېږېدلی ماشوم به ۵۰ سلنه په انتان اخته کېږي، خو د ناروغي مزل به خفیف وي، نو په همدې بنسټ ټول هغه ماشومان، چې په فعال کڅوک اخته مېندو څخه دنیا ته راځي باید په ځانګړې ډول پریماټور ماشومان VZIG واخلي او دا راز نوموړي ماشومانو ته باید Acyclovir 10mg/kg هر اته ساعته وروسته د وړیدې انجکشن له لارې تطبیق شي.

تشخیص:

تشخیص د ناروغ تاریخچې او فزیکي حالاتو ته په کتلو سره ترسره کېږي، د اندفاعاتو د جریان په رومینو ۲-۴ ورځو کې د ویروس د تجرید امکان شته، د وینې په دوران کې د کڅوک ځانګړې انتي باډي په تشخیص کې رغنده رول لري، کڅوک په کوچنیانو کې معمولاً ضعیف سیر لري او زیات اختلاطات په هغه ماشومانو کې مینځته راځي، چې معافیتي ستونزې لري.

درملنه:

دا ناروغي په صحتمندو ماشومانو کې شدید سیر نه لري، خو د ناروغ تقویه کول او د روغتیا څارنه یې ډېره اړینه ده، د ناروغ تبه باید د Acetaminophen په ورکولو سره کنترول شي او Aspirin باید ور نکړل شي، ځکه د Rays Syndrome د مینځ ته راتګ خطر شته، د شدید خارښت لپاره باید Calamine lotion استعمال شي، او د

خارښت د آرامېدو لپاره هر شپږ ساعته وروسته
Diphenhydromin 1'25mg/kg/dos.

Hydroxyzine 0.5mg/dos د خولې له لارې ورکړل شي.
د ماشوم روغتیا ساتنه په جدي توګه د پام وړ ده، د خارښت د مخنیوي لپاره باید د ماشوم نوکان لنډ شي، د نانوي یا دویم انتان د مخنیوي لپاره باید انتي بیوتیک ورکړل شي او ټیټ معافیت لرونکو ماشومانو او هغو ماشومانو ته، چې د کورټیکو سټروئید درملنې لاندې وي، باید varicellaZoster immunoglobulin ورکړل شي.

د chicken pox په هغو پېښو کې، چې له post Exports
څخه یې څلور ورځې تېرې شوې وي، Vzice ورته ګټه نلري، تر یوې اونۍ پورې هر اته ساعته وروسته Acyclovir total
daily dos 500mg/im2, 1500mg/im2 د ورید له لارې ورکول کېږي، د درملنې په پیل کې له ۲۴-۴۸ ساعته وروسته کې Acyclovir د وریدو په داخل کې د ویروس د تکثیر مخنیوی کوي او حتی د ډېرو مختلونکو اختلاطاتو مخه نیسي، څرنگه چې Acyclovir شدید جاني عوارض لري او د پېښور ګو د دندو خرابوالی را منځته کوي، نو په هر درې ورځو کې باید Renal function
test اجراء شي، ناروغ د variellz واکسین په واسطه وقایه کېدای شي، دا واکسین د یو کلنۍ نه ټیټ عمر کې نه ورکول کېږي او له یو کلنۍ څخه وروسته په 0.5 اندازه ورکول کېږي.

مخنیوی:

هغه ماشومان، چې په کڅوک اخته وي باید ښوونځي ته د اعراضو تر ښه والي پورې ولاړ نشي او هغه ماشومان، چې د معافیت کموالي، د وینې سرطان او لوکیمیا لري او یا هم د معافیتي ضد درملو تر درملنې لاندې وي که چېرې تر ۲۲ ساعته پورې Varicella zoster immunoglobulin 125/10kg واخلي مؤثر ده او حامله ښځو ته ددې وقایوي ګلوبولین ورکول تر څېر نې لاندې دي.

اندازه:

په دې ناروغي د اخته کېدو اندازه ښه ده او اخته کېدل د اختلاطاتو له کبله پیدا کېدای شي، په کوچنیانو کې دا اخته کېدو کچه 1/50000 ده او له یو کلنۍ څخه ښکته 1/300 ده.

وَمَا أَسْأَلُكَ
إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

خدمات بشر دوستانه در تاریخ اسلام

عبدالسعيد

الحمد لله رب العالمين الرحمن الرحيم

خدمات بشر دوستانه در تاریخ اسلام موضوع روشن تر از آفتاب تابناک در آسمان کیبود است. توضیحات در این مورد بخاطر دشوار است که میگویند دشوار ترین موضوع توضیح واضح است.

اولین آیه از مصحف شریف که به حمد و ستایش الله متعال شروع شده است، بیان میکند که او تعالی با مهریانی عام و تام پرورش دهنده تمام عالم است. چون نام از عالم میبریم به جز «ذات خود اقدس الهی هیچ کسی و هیچ چیزی در هیچ حالتی و در هیچ جای مستثنی نیست، از اینجاست که میفرماید: «وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ» (الانبیاء/ ۱۰۷) و نه فرستاده ایم خودت را مگر رحمت برای تمام عالمیان، بنا بر رحمت نبی اکرم صلی الله علیه وسلم دوست و دشمن را دربر گرفته است، از روی همینگونه رحمت میفرماید که: «خیر الناس من ینفع الناس» بهترین مردم کسی است که به مردم نفع میرساند.

چون رحمت الهی مختص به کدام مقطع زمانی و مکانی نیست، میتوان گفت که خدمات بشر دوستانه مختص به امت محمدی علیه الصلاة و السلام نیست، بلکه پیروان تمام انبیاء به صفت خدمات بشری موصوف بودند، که در اینجا چند واقعه را به گونه مشت نمونه خروار یاد آور میشوم.

۱ - زمانیکه دو ملک به صورت انسان به گونه مهمان به خانه ابراهیم علیه السلام تشریف می آورند، و ابراهیم علیه السلام در حالت ناشناسی ایشان را تکریم کرده و گوساله بریان شده می آورد. «فَمَا لَبِثَ أَنْ جَاءَ بِعَجَلٍ

حنیذ» هود/ ۶۹

۲ - موسی علیه السلام در جریان سفر خویش دو دوشیزه عاجز و نا توان را که هیچ کدام شناسایی یا ایشان ندارد کمک کرده از چاه آب میکشد و رمه ایشان را سیراب میسازد. «فَسَقَى لَهُمَا...» ۲۸/ آیه ۲۴

۳ - خضر علیه السلام دیوار شکسته دو یتیم را که در حال افتادن بود ترمیم کرد. «فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقُضَ فَاقَامَهُ» (الکهف/ ۷۷)

۴ - ذو القرنین بناء بر پیشنهاد مردم متعلقه در برابر یاجوج و ماجوج دیوار آهنین ساخت.

از نصوص و شواهد فوق ثابت میشود که دین الهی در هر زمان و مکان و در هر امت برنامه خیر اندیشی داشته و آنها را به رویه نیک و خدمت به دیگران تربیه نموده و می نماید، دیده میشد که در امت اسلامی یک قاعده کلی است که میگویند «مثال مؤمن چون باران است به هر جای که رسید خیر را بجا آرد». این قاعده ها اساس عقیده و عمل امت مسلمه شده اصحاب کرام و پیروان ایشان همه وقت میکوشیدند که مصدر منفعت به دیگران گردند، کمک به دیگران گاهی الزامی بوده، مقدار و زمان مشخص دارد که حکم فرضیت را دارد، چون زکات اموال، عشر و خراجات زمین های زراعتی و غیره و گاهی الزام آن به قدر واجب بوده چون صدقه فطر و غیره و بر علاوه اینها اگر کسی کوشای خیر بیشتر باشد صدقات نقلی باید کرد که علاوه بر انسانها بر حیوانات نیز داده میشود.

خود سیدنا رسول الله صلی الله علیه وسلم مثال زنده این روند بود، از جابر رضی الله عنه روایت است که روزی یک شخص از ایشان کمک خواست، او برایش عطاء فرمود، شخص دیگر آمده خواست، او برایش وعده فرمود، عمر ابن الخطاب برخاسته گفت: یکی آمد برایش عطاء فرمودید، دیگری آمد برایش وعده فرمودید، عبدالله بن حذافه برخاسته گفت: ای رسول الله نفقه فرما و از جانب صاحب عرش در مورد کم شدن هراس مکن، رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: «بذالك امرت» به همین گماریده شده ام. یعنی ایشان از جانب الله سبحانه و تعالی همینگونه امر شده بودند که سر شار در خدمت مردم بوده باشد پس با همین احساس امتش را تربیه نموده است، میخواهم مثال های زنده این تاریخ زرین در مقاله درج نمایم:

۱- ابو دحداح رضی الله عنه یک باغ خرما را نفقه نمود که ششصد درخت داشت.

۲- ابو طلحه باغ داشت بنام بیرحاء همه را نفقه نمود

۳- انصار همه دیوار های باغ هایشان را در هم شکستند تا مردم محتاج هر وقت خواسته باشند در آن داخل شوند.

۴- طعام اهل صفة:

از سلمه بن اکوع روایت است: رسول الله بعد از ادای نماز میفرمود هر شخص به اندازه توان خود اینها را با خود ببرند، پس کسی یک نفر، کسی دو نفر، کسی سه نفر را با خود میبردند و باقیمانده را همه رسول الله صلی الله علیه وسلم با خود میبرد.

۵- عایشه صدیقه بنت صدیق رضی الله عنهما:

ام ذره خادمه عایشه میگوید روزی عبدالله بن زبیر به خاله اش عایشه صدیقه یکصد و هشتاد هزار در هم فرستاد، او در همان روز روزه داشت، پس به من وظیفه داد که آنرا میان مردم تقسیم کنم، پس تا شام آنروز یک در هم هم نزد ما باقی نمانده بود، هنگام شام نان خشک و روغن را جهت افطاری تهیه نمودم، گفتم: آیا تمیشت که از همان پول مقدار گوشت می خریدیم، او گفت: اگر به من یاد آور میشدی اینچنین میکردم

هشام روایت میکند که معاویه به عایشه صدیقه رضی الله عنهما یکصد هزار در هم فرستاد، هنوز آفتاب غروب نکرده بود که همه را بالای مردم تقسیم کرد.

واقعه های عمر ابن الخطاب:

۱- واقعه خانم که طفلش را از شیر جدا کرده بود: عمر بن خطاب و عبدالرحمن بن عوف رضی الله عنهما روزی بر مسکن مسلمانان بهره داری میکردند در آن شب تا فردا صدای گریه طفل را میشنیدند ایشان علت آنرا از مادرش پرسیدند، او گفت: من او را بخاطر از شیر جدا کرده ام که عمر فقط برای اطفال جدا شده از شیر سهم میدهد «فلما سمع قال: یا بوسا لعمر کم قتل من اولاد المسلمین» هنگامیکه عمر بن خطاب رضی الله عنه سخن خاتم مذکور را شنید خود را مخاطب قرار داده گفت: ای غم ها به دوش عمر چقدر از اطفال مسلمانان را به قتل رسانیده است، سپس

برای تمام اطفال مسلمانان طعام حواله کرد.

۲- اسلم خادم عمر رضی الله عنه روایت میکند: یک شب با عمر جهت خیر گیری از قریه های دور دست بیرون شدم، در جای دور روشنایی آتش را دیدیم، او گفت به نظر من در اینجا مسافران های جایجا شده اند که تاریکی و سردی شب آنها را متوقف ساخته است پس شتابان سوی ایشان رفتیم و دیدیم که یک خانم آتش افروخته و اولادش در اطرافش ناله و گریه دارند. عمر پرسید که چرا گریه دارند؟ خانم گفت که از فرط گرسنگی. او پرسید پس در این دیگ چیست؟ گفت: آب را انداخته ام تا ایشان مطمئن شده به خواب بروند..... و بین ما و عمر الله باشد. او گفت: الله بالای خودت رحم بکند، عمر چسبی میداند؟ خانم گفت: امور ما را به دوش خود میگیرد سپس از ما غافل میشود.

عمر رو به من کرده گفت بیا برویم، تا به ذخیره گاه ها رسیدیم از آنجا آرد و یک اندازه روغن و شیرینی را به پشت خود برداشت، من گفتم: آنرا من پشت میکنم. او گفت: ایا روز قیامت هم پشتاره من را پشت خواهی کرد؟ پس سرعت رفتیم، تا آنکه نزد خانم رسیدیم، عمر به خانم گفت بگذار من آتش را روشن میکنم پس او آتش را یف میکرد تا آنکه دود را دیدم که از خلال ریشش بیرون میشد، تا آنکه حلوی پخته شد، سپس آنرا در ظرف انداخته سرد میکرد و خانم به اولاد هایش میداد، تا آنکه سیر کردند، عمر در گوشه نشست گفت تا آنکه آنها را خنده کنان بینم، خانم گفت: خودت با این کارت نسبت به عمر شایانتر هستی که امیر المؤمنین باشی، عمر برایش گفت: به خیر صحبت کن، فردا اگر نزد امیر المؤمنین آمدید من را در آنجا خواهی یافت. امیر المؤمنین گوشه نشست، من برایش گفتم: کارهای دیگری هم داریم، او چیزی نگفت همان جا نشسته اطفال را مراقبت میکرد تا آنکه به خواب رفتند، او برخاسته ثنا و صفت الله را بیان کرده رو به من کرده گفت: سالم آنها را اگر سنگی بیدار خواب کرده و می گریاند.

واقعه فر تونه:

در سال ۱۰۰ هجری یک کنیز سیاه پوست به امیر المؤمنین عمر ابن عبدالعزیز شکایت کرد که دیوار های خانه اش پست است بناء مرغ هایش دزدی میشود، عمر بن عبدالعزیز به والی مصر ایوب بن شرحبیل نوشت که فر تونه از پست بودن دیوار های خانه اش شکایت کرده و میگوید که مرغهایش دزدی میشود پس با رسیدن این نامه خودت به ذات خود نزد وی رفته دیوارهای خانه اش را بلند کن، ایوب با دیدن نامه نزد فر تونه کتیز ذی اصبح رفته دیوارهای خانه اش را بلند کرد.

اوقاف برای حیوانات:

در دمشق یک میدان وسیع که سرسبز و شاداب بود فقط برای حیوانات مسن و از پای مانده وقف شده بود که در آنجا بچرند، که فعلا میدان مذکور به میدان بازی تبدیل شده است. این یک نمونه بزرگ است که مسلمانها برای حیوانات نیز خدمات داشته اند.

د نیمونیا یا سینه بغل ناروغي

(لامل، نښې، تشخیص، درملنه او مخنیوی)

د. فرید احمد لامع

ډول دي!

۱ - په ماشومانو کې يې نښې نښانې:

ستاسو ماشوم به چېکه او ستونزمنه ساه اخلي (تر دوو میاشتو کم عمر لرونکي په یوه دقیقه کې له ۶۰ څخه ډېره ساه اخیستنه لري، تر یو کلنو ماشومانو په دقیقه کې ۵۰ څخه او تر ۵ کلنو ماشومانو پورې په یوه دقیقه کې ۴۰ څخه ډېره ساه اخیستنه لري)، ممکن تبه یی لږه او یا شدیدې وي ځکه په وایروسې، فنگسې او پرازېي نمونیاگانو کې تبه کمه، خو په بکتیريایي نمونیاگانو کې تبه شدیدې وي، خو باید په یاد مو وي، چې له دوو میاشتو کوچني ماشومان عموماً تبه نلري، د ساه اخیستو په مهال به د ماشوم سینه د تنه خواته ننوځي، چې د سښې د ننه ننوتل به پام راگرځونکي وي، ماشوم به مو د ساه اخیستو پر مهال زړا کوي یعنې د سښې درد به لري، ښايي د خولې د شاوخوا شینوالی ولري، په سختو پېښو کې به ستاسو ماشوم ساه نشي اخیستلای، توڅی به ولري، کېدای شي بلغم لرونکی او یا وچ توخی وي، ماشوم به مو نا آرامه، خوله او شونډې به یې وچې وي، ستاسو ماشوم به تی نشي رودلای، په پر مختللو پېښو کې به د ماشوم شعوري حالت خراب وي، ماشوم به مو لږزه ولري او په ډېرو لږو پېښو کې به مو ماشوم نس ناستی او یا کانگې ولري او په ډېرو کمو ماشومانو کې د اختلاج پېښې لیدل شوي او باید یادونه وکړم، چې ددې ناروغي مړینه او وځیمې پېښې په خوار ځواکو ماشومانو کې ډېرې لیدل کېږي، نو هغه میندي، چې خوار ځواکي ماشومان ولري باید دې نښو ته ډېر پام وکړي.

نیمونیا یا سینه بغل د سپرو د کوچنیو هوايي کڅوړو التهاب یا کزکي کېدو ته سینه بغل وايي، چې هر کال په ټوله نړۍ کې نېرډې ۴۵۰ میلیونه انسانان پرې اخته او کلنی مړینه یې نېرډې ۴ میلیونو ته رسېږي، په ټولیزه توګه یې پېښې او مړینه په بیوزولو او مخ پر ودې افریقایي او آسیایي هېوادونو کې زیاته ده، دا ناروغي په ټولو عمرونو کې منځته راتلی شي، خو عموماً له پینځو کلونو کم ماشومان ډېر پرې اخته کېږي او نړیوال اقتصاد ته هر کال نېرډې ۱۷ میلیارده ډالر زیان اروي، نو له همدې کبله نړیوالې روغتیايي ټولنې د نومبر د میاشتې ۱۲ مه نېټه د نیمونیا د ورځې په نامه نومولې ده، ترڅو د نړۍ روغتیا پوهان ددې وژونکې ناروغۍ د مهار او مخنیوي لپاره یوه ګټوره او مناسبه کړنلاره ومومي.

ددې ناروغۍ لاملونه!

له سلو ډېر میکروبونه ددې ناروغۍ د منځته راتلو سبب ګرځي، خو مهم یې باکتیریاوي، ځینې وایروسونه لکه انفلونزا، ځینې پرازیتونه لکه اسکاریس چینجي، لاروا، ځینې فنگسونه لکه هیستوپلاس موسیس او ګن شمېر نور مکروبونه دي، خو دلته پرې ډېره تخصصي څېړنه اړینه نه بولم.

د نیمونیا کلینیکي نښې نښانې!

په دې ناروغۍ کې تر ټولو مهمه موضوع ددې ناروغۍ د نښو نښانو پېژندل دي او زما سپارښتنه هم ډاکټرانو او هم کورنیو ته په ځانګړې توګه د پینځو کلونو څخه د کم عمره ماشومانو میندو ته دا ده، چې ددې ناروغۍ نښې نښانې په څېر سره ولولي او ځان پرې پوه کړي، چې مهمې یې دي

۲- په غټانو کې يې نښې نښانې:

ستاسو ناروغ به وچ او يا بلغم لرونکی توخی ولري، لږزه او يا سره لري تبه به ورسره وي، له توخي سره به د سينې درد ولري، نفس تنگي به احساسوي او ژرژر به ساه اخلي، د بېهوښۍ او گنگسيت احساس به لري او يا به بېهوښه وي او ډېری دا ډول ناروغان به د سگرتو او يا الکولو د کارونې اوسنۍ او يا پخوانۍ تاريخچه لري او يا کيدای شي، چې د معدوي تيزابو ضد درمل لکه اوميپرازول، فيموتيدین او يا ددې گروپونو نور درمل د ډېرې مودې لپاره کارولي وي.

د نيمونيا تشخيص!

ددې ناروغۍ د تشخيص لپاره کلينيکي نښې نښانې او د سينې ایکسري خانگري تشخيصي ارزښت لري، د سټيټسکوپ په واسطه د ناروغ ماشوم په سر کې يو ډول ماتېدونکی غږ يا رالز او په غټانو ناروغانو کې لکه په اوږه باندې د گرغېدو پشان غږ او يا کرپيټيشن اورېدل کېدای شي، همدارنگه د وينې معاینات او د ځينو خانگرو وایرسونو د شتون لپاره ځينې معاینات هم گټور گڼل کېږي اما ډېر تشخيصي ارزښت نلري، خو زما د خپلې کلينيکي تجربې له مخې دقیقه فزیکي معاینه او کلينيکي نښې نښانې %۸۰ د نيمونيا په تشخيص کې رول لري او بايد پام مو وي، چې ژر او دقیق تشخيص د نښې درملنې سبب گرځي او د مړينې د پېښو مخنيوی کولای شي.

د نيمونيا درملنه!

د نيمونيا ناروغان په ټوليزه توگه په دوو پلاټونو کې تر درملنې لاندې نیول کېږي په خانگري توگه په شديدو پېښو کې دا دواړه پلاټونه بايد هم مهاله تطبيق شي، دلته اړتيا وينم، چې لږه رټا پرې واچول شي.

۱- مرستندوی درمليز پلان:

دا پلان د ناروغۍ د وځامت له مخې په پام کې نيول کېږي، چې بايد د ناروغ تنفسي سيستم پرانیستل او اکسيجن ورکړل شي، د ناروغ وريد بايد خلاص وساتل شي يعنې د ناروغ په وريد کې کنولا تطبيق شي، په خانگري توگه په يخه هوا کې يې بايد کوټه گرمه وساتل شي، د اوبو د بخاراتو انشاق بايد ورته تطبيق شي، د خولې له لارې بايد کافي مايعات ورکړل شي او که د خولې له لارې خوراک نشي کولای، نو بايد په ټاکلي

مقدار وريدي مايعات تطبيق شي او بايد مقوي خواړه ناروغ ته ورکړل شي په خانگري توگه خوار خواکو ماشومانو ته.

۲- بنسټيز درمليز پلان:

په دې پلان کې اينټي بيوتيک، انلجيزيک او نور اړين درمل شامل دي او بايد د نيمونيا ټولو ناروغانو ته د هغوی د اړتيا له مخې په پام کې ونيول شي، خو ځينې روغتيايي کتابونه د کارټيکوسټيرايډ کارونه گټوره نه بولي اما زما د کلينيکي تجربو له مخې که په لومړيو ۴۸ ساعتونو کې وځيمو ناروغانو ته تطبيق شي له يوې خوا رغېدنه چټکوي او له بل لوري په سرو کې د فايبروزس د جوړېدو مخنيوی کوي، همدارنگه د درد او تبې لپاره له پيراستامول او بروفين څخه گټه اخيستلای شو، خو د ټوخي ضد درملو کارونه کوم مثبت اغېز نلري او کله کله د اغېزمن توخي او بلغمو د راوټو مخه نيسي، چې کېدای شي درغېدو مرحله له ځنډ سره مخ کړي.

مخنيوی:

۱- په ژمي کې بايد ماشومانو ته گرمې جامې خولۍ او جوراښې واغوندې، په گرمه کوټه کې يې وساتئ، مقوي او اوښل خواړه ورکړئ، خوار خواکي ماشومان مخکې لدې، چې په دې ناروغۍ اخته شي بايد درملنه يې وکړئ، ځکه دا ناروغي ډېره وژونکې ده.

۲- د سگرتو او الکولو له کارونې لاس واخلي، ځکه د سگرتو لوگي په منفعل ډول ستاسو ماشومان د نيمونيا له جدي گواښ سره مخ کوي.

۳- هڅه وکړئ، چاپېريال مو پاک وساتئ او هر ځای کثافات مه غورځوئ او که تاسو زکام او يا توخي ولرئ هر ځای بلغم مه ټو کوئ او له روغو کسانو څانونه لرې وساتئ، په خانگري توگه له ماشومانو، حامله ښځو او سپين پيرو څخه.

۴- ماشومان مو منظم واکسين کړئ، ځکه ستاسو سره نېردي په کلينيک کې شته واکسين د نيمونيا ضد درمل له خانه سره لري.

۵- بايد پوه شئ، چې په شکر، خوار خواکۍ او اېډز اخته ناروغان د نيمونيا لپاره ښه کانديد گڼل کېږي، نو خانگري پام پرې وکړئ، له خپل سرو او غير مسلکي درملنو لاس واخلي، که پورته يادې شوي ستونزې موليدې يې له ځنډه مو ناروغ ډاکټر ته ورسوئ.

Antibiotics

د هوا ککړتيا

احمد ضياء راشد

موادو بې درېغه استعمال او د خامه سر کونو شتون دا گواښ نور هم زيات کړی دی .

بلخوا په پلازمېنه کې، د ځمکې لاندې اوبو لېروالی او د سپټيک څاگانو ډېروالی چاپېريال نور هم ناولی کړی دی، چې د بې شمېره ناروغيو سبب کېږي او په ځانگړې توگه ماشومان له دې حالت نه ډېر زيانمن کېږي .

په دې کې شک نه شته، چې هوا او اوبه د الله جل جلاله لوی نعمتونه دي، چې په مونږ بې پېرزو کړي او د دې دواړو ساتنه او راتلونکو نسلونو ته د يو ستر او پاک چاپېريال په ميراث پرېښودل زمونږ ټولو دنده ده، خو په خواشيني سره بايد ووايم، چې د څلور لسيزو جگړو او نورو عواملو زمونږ ملي او اسلامي احساسات داسې خپلي دي، چې اوس اکثره افغانان يوازې د ځان او د خپل کور تر دروازې فکر کوي او هاخوا د کلي، ښار، ولايت او هېواد په اړه هېڅ د مسؤوليت احساس نکوي، چې دې فکر زمونږ د هېواد ستونزې څو برابره کړي دي .

هغه بې کاره مواد، چې په يوه چاپېريال کې ژونديو موجوداتو ته د اختلال، نا انيولتيا او ناراحتۍ لامل وي ککړتيا بلل کېږي .

ککړتيا کېدای شي د کيمياوي موادو په شکل وي يا د انرژۍ په شکل، لکه : غږ، گرمي يا هغه رڼا، چې چاپېريال ککړ کړي، ککړوونکي مواد هغه وخت د طبيعي پديدو له پېښېدو وروسته رامنځته کېږي او هغه وخت ککړتيا گڼل کېږي، چې ددې ککړتيا حد له طبيعي شمېرې زيات شي. يا ککړتيا هغه ضايع شوو توکو ته وايي، چې هوا، خاوره يا اوبه ککړې کړي .

په دې وروستيو کې د کابل هوا داسې ککړه شوې ده، چې ساه اخيستل پکې گران کار دی او په ځانگړې توگه د شپې له لوري د پلازمېنې هوا يوازې لوگی وي .

که څه هم په وروستيو څو کلونو کې د اورښت د لېروالي او په هېواد کې د څلور لسيزو جگړو، چې ډېری ځنگلونه او ونې پکې له منځه تللي دي، د هوا ککړتيا کې ځانگړې ونډه لرلې ده، خو پر دې سربېره د حکومت نه پاملرنه او د کابل او ټول هېواد د اوسيدونکو بې باکي هم د هوا په ککړتيا کې خپله برخه لري، چې د بې کيفيته سون

بندېدو سبب گرځي او په باراني ورځو کې د باران اوبه دغه چټلي سرکونو ته انتقالوي، چې وروسته د خلکو او موټرو د ګرځېدو له امله دغه چټلي د يوډر شکل ځانته اختياري او کله چې خټې وچې شي دغه يوډر د موټرو او باد په وسيله هوا ته پورته کېږي، چې وروسته يې مونږ ټول تنفس کوو، چې د عامې روغتيا د وزارت د راپور له مخې کابو ۸۰٪ سلنه ناروغان د کابل روغتونونو کې د همدې ککړې هوا د تنفس کولو او ککړو اوبو د څښلو له امله دي.....

له بده مرغه د مسلکي کدرونو نشتوالي او د عامه پوهاوي کمښت زمونږ د چاپېريال د خرابېدو سبب شوي اوبه، هوا او خاوره د چاپېريال درې مهمې سټني ګڼل کېږي، چې په دغو کې د هر يوه ککړتيا د انسانانو په ژوند خورا منفي اغېزه لري له بده مرغه د افغانستان خلک په دې ټولو برخو کې له بې شمېره ستونزو سره لاس او ګرېوان دي.

د روغتيا نړيوال سازمان وروستي راپورونه ښيي، چې تر پنځوسو زرو ډېر افغان وګړي هر کال د هوا له ککړتيا څخه د راولاړېدونکو ناروغيو له کبله مري همدا لامل دی، چې په نړۍ کې د تنفسي ستونزو له کبله د افغانانو د مړينې کچه د ځينو نورو هېوادونو په پرتله لوړه ده د ځينو توليد شوو توکو سوځول، ډېر مضر زهرجن غاز هوا ته استوي، چې د انسان روغتيا ته تاوان رسوي.

د ټوډونې يا يخلي لپاره په کورونو کې د لرګيو سون، په موټرونو کې د ټيټ کيفيت لرونکو تېلو کارول او په عامه ځايونو يا کارخانو کې د لرګيو او ډبرو سکارو سوځول، هغه څه دي، چې هوا ککړوي او ډېری زهرجن غازونه لکه کاربن مونو اکسايډ، نايټروجن ډايکسايډ، بينزو پايرين او ډايوکسين پيدا کوي، چې وروسته د راز راز تنفسي ناروغيو تر څنګ د سرطان، زړه، پوستکي او رواني ناروغيو سبب هم ګرځي.

يوازې په کابل ښار کې نه، بلکه د هېواد په ګوټ ګوټ کې په کورونو کې د کاناليزاسيون سيستم نه لاس رسې خو نشته سربېره پر دې ټول کورونه او دوکانداران خپلې ناپاکې اوبه د ځمکې پر سر بهوي، چې وروسته د ځمکې له لارې لاندې د اوبو سرچېنو ته او يا لوبو سيندونو ته لار مومي.

همدا راز په کورونو کې د تشنابونو ځاګانې په غير معياري ډول کېنډل کېږي، چې د وخت په تېرېدو سره يې چټل مواد د ځمکې لاندې له اوبو سره ګډېږي راتلونکي نسلونه بايد د چاپېريال د ککړتيا او ورڅخه له راولاړېدونکو ستونزو وژغورل شي.

تر ټولو خطرناک د لوبو روغتونونو ګند، د کارخانو کيمياوي مواد او د کثافتاتو امبارونه دي، چې له پاکېدو پرته زمونږ د اوبو سيستمونو ته داخلېږي او په پايله کې يې پاکې اوبه مردارېږي، چې له يوې خوا په اوبو کې د شته موجوداتو ژوند ته ګواښ جوړوي او له بلې خوا همدا چټلي اوبه د هېوادوالو د مرګ سبب ګرزي.

د کابل په وړوکي سيمه کې د نفوسو شمېر ډېر زيات دی، چې دغه د نفوس ډېروالی ددې باعث ګرځېدلی، چې د کابل غرونه، غونډۍ او شني ساحې په مسکونه سيمو بدلې شي. د کابل ښار د چټلو اوبو او موادو د اېستلو لپاره کوم سيستم نشته، چې له دې امله دغه چټلي په کوڅو کې د وبالو د

هیبت زلزله هرات

هر جا که طبل هیبت حوادث کوبیده شود، دست نوازش هلال احمر افغانی از شدتش بکاهد.

معراج الدین ظهیر

جاری شود و هر چه در مسیرش قرار گیرد ذوب کند، گهی دریائی آتش در بطن دریائی آب جوشش و غلیان کند که موجودات بستر دریا را مهاجر سازد، آرامش ضعیفترین موجود را برهم زند، غذائی مظلومترین مظلوم را با زهر های دندان زهری ازدها صفت خویش آلوده کند، گوشتی چنین دریا از جهنم بیرحم زبانه کشیده است، این خود نشانه از جهنم زمین باشد، عجب قدرتی پرشوری که غوغایش جان آدمی را برناید، نفسی آتشینش تنی آدمیزاد را بسوزاند، چه قوای بجه زور و قدرتی سرخیزد برای مبارزه با چنین حادثه؟، یا وقایه قبل از وقوع را بتوان سپهر مال و جان و تن سدی سازد و ضربه وارد کند بر حوادث، چون هر نسلی بنا بر ظرفیت خویش سدی برای پاسخدهی به وقوع حوادث میسجد و تلاش میبورد تا در گوشه بستر زمین که لانه و آشیانه او است، آرام گیرد، یا گهی بدان حادثه زلزله زلزله گویند که از عمق زمین چه در بحر و چه در سربا هیبت هیولائی مدهش و غارتگر، شور و نوا و غرش بیباک سردهد مکانی را تخریب بیرحمانه کند، اینبار نیز خاموشانه میاید، عواص بطن زمین غرش و بیتابی میکند، در پیچه برای خروج خود در لایه زمین باز میکند، گوشتی راه قرار برای خویش ساخته است، چنان سرعت فرار دارد که گویا هیولای مدهش دیگری دارد بدنبالش مبدود، چون در بطن زمین مرده و تنها و دل تنگ بود، از بودن های یکسان خسته شده بود خواست همواره قدرت و غرش خویش را بر موجودات روی زمین نشان دهد، این هیولائی خوابیده و مرده در بستر بطن زمین گهی زنده میشود و تا مرز انقلاب ویرانگری به پیش میرود، میگذرد همچون طوفان مدهش غاضب ولی بر جسمی ننشیند تا شناخته شود از نظر رنگ و بوی و ذائقه، ولی آدمیزاد علامت و نشانه اش را دریابد، بداند که واقعه در حال وقوع است، چقدر زمان باهم هماهنگ شده اند، چقدر انرژی باهم بافت خورده اند، چقدر ذرات متناسب نیز باهم زمان مساعد بخود یافته اند تا زلزله کنند و موجودات را به قعر زمین برند؟ و مظلومترین و ضعیفترین موجودات بستر زمین را لش کنند.

اما امروز که تاریخ بیست و دوم برج ربیع الاول سال هزار چهار صد و چهل و پنج هجری قمری است آرامش امید واران فردای ولایت هرات برهم میخورد ناگهان ساعت یازدهم روز دست و پای زمین بلرزه می افتد و قامت رسای طبیعت شهر و مردم را میسکند که این زلزله در مقیاس بیش از نشن ریشتر تخمین زده شد و

آنروز که همه کس در همه جا مصروف کار و بار خویش بودند، امیدها بحال و آینده داشتند، هر کسبی بر رخ آرزوهای خویش لیختند میزد، تنور گفتگوهای عشرت و امید گرم بود، امیدها زنده و حیات باقی بود، تجمع تجسم آحاد خانواده ها همواره نوای دلخوش خوان خویش را مینواختند، گوشتی هیچ قدرتی اتحاد سفره معیشت شان را برهم نمیزند، معلم بکتاب و مامور به دفتر میرفت، کسبه پیشه ها و صنوف کارگری سرگرم اهداف خویش بودند، حساب و کتاب بمحور منافع کسب و کار میچرخید، لذت ها در گلولی لذیذترین لحظات آرام بخش عزویت داشت، هوای مرطوب و معطر داشت از مسیر فضای امید های مردم عبور میکرد، نه حزنی بود و نه غمی، نه دردی بود و نه آهی، جاده ها بستر عبور و مرور ماشین های سنگین و سبک بود، تصور بر آن بود که مردم با طبع گوارائی خویش غرق لذت های خویش اند، هیچ کسی احساس نداشت که حادثه بخواب رفته سر از آستین قهر و غضب بیرون آرد تا مظلومی را آزار بخشد، حادثه که زبان و کلامش هیبت دارد، زبان دیگران را نمی فهمد، گوش شنوائی ندارد که آه و ناله های درد متدان را بشنود، قدرت تخریب و هیبتش چنان باشد که سنگ را همچون برگ گاهی بر فضای تابودی برتاب کند، بدان قهر حادثه گویند، غضبی خوابیده در زمین و آسمان، تری روی و قمطریر، بیخبر میاید بچنگ و مبارزه اما شدید، حوادث بیرحم گهی غضب کند که زمین را بر آسمان زند، هر چه بر سینه زمین باشد همچون گاهی کوبیده بر فضای مقهور خود برتاب کند، هیچگاهی خبر ندهد که چگونه میاید؟، از کجا میاید؟، اسمش چیست؟، برای چه میاید؟، یا چه کسی کاری دارد؟، از آسمان میاید یا از زمین، بعد نام های هیبت گونه را بر خویش میبافد و میسازد که صفاتش همچون هیولا باشد، آنکه از آسمان آید بدان طوفان گویند، طوفان صحرا و بیابانی که عزت موجودات بستر زمین را می بلعد، گهی سنگ بارد به نشانه های سفید و سیاه، گهی رعد و برق آید که سوزنده و ویرانگر و زاینبار باشد، گرداب چرخنده از گرد و غباری که از هوا بر زمین ریزد و بدان سم گویند، گرمای سوزنده حرارت خورشید و فضای گرم و داغ را خشک سالی نامند، ابر و بارانی که نتیجه اش سیلاب ویرانگر مدهش باشد، و قس. یا که از سینه زمین برخیزد و دریائی آتش باشد بر روح و روان مغضوبین زمین معضوب، یا که دریائی آتش از فراز و قله های کوه ها بر بطن و بستر دره ها و زمین

مردم صدائی غرش و بانگ برخواستند از گلوی نای طبیعت را میشنوند، اما نمیدانند مرکز حادثه کجا است، با چنین هیاهوی هولناک و مهلک، مردم در انتظار فاجعه قدرتمند و هلاکت بار هستند و همواره اضطراب روحی و روانی فضای آرامش هرات را برهم زد چون از ده‌های یخ زده در نور گرمای خورشید طبیعت بیدار شد و زنده گردید، کاسه غمبار حلقوم مدھش توحش بار حادثه یکبار دیگر از خون و گوشت و عصب مظلوم ترین مردم پر شد، اما خبر رسید که زنده جان بی زنده جان شده است، گلوی غمبار زمین باز شد و طعمه حلاوت زانی نرم و ملایم را فرو برد، نگفت که لقمه اش چه ارزشی دارد؟، در چه سطحی از روحانیت و معانی قرار دارد؟، بچه میزانی در میمانه ثبات اجتماعی توسعه و تحکیم می بخشد؟، گویا هیچ نمی فهمد، گور گورانه خنجر کشید بر جان ضعیف و مظلوم موجودات، کسی را کمر شکست، کسی را دست و پا و گردن، کسی نفسش از دورن سینه زمین همچون ستون دود هیبت بار بر فضای زمین هرات پر کشید، کسی را آواره ساخت تا درد هایش را در تنهایی بباد و طوفان صحرا گوید و بخشد تا از زمین دردمند و مجروح دور رود و صغیری باشد برای اخبار اطلاعات بی ثمر مردم زیر آوار، هر کسی برای عزیز گم شده خود وسوسه ذهنی داشت، آنانیکه خود لباسی از گرد و غبار خاک بر تن کرده بودند بهر سو عزیز خویش را فریاد میزدند، ولی حادثه رفته بود و نبود که فریاد مردم را بشنود، رحم کند بر رحم، نبود که دود سینه مجروحین زیر آوار مانده گان را که بر فضای زنده جان می بیجد مشاهده کند، ناله و زجه پیر و جوان و خاک آلود را که قلب بیننده را مجروحتر میسازد بشنود، حادثه گریز پای بی رحم، ضربه خویش را وارد کرد و رفت، گلیم غم را یهن نمود تا بر این گلیم جراثشک های غمبار غذایی دیگری نباشد، در خوان این گلیم لذت ها از جنس دود است و خاک، مهمان خوان این گلیم جز مقهور و مغضوب حادثه بی رحم نیست، تشنه گان خوان این طبیعت جز برهنه پایهای اند که گامشان جز بر غم نهاده نشود، ولی دشمن از محیط زنده جان بیرون میزود تا شهر هرات و ولایات همجوار هرات، اینبار مردم شهر را از آشیانه شان خارج میکند تا در جاده ها و پارک ها اسکان موقت اعمار کنند بمدت چند روز بیهم برای نجات از پس لرزه های که بارها آشیانه ها را میلرزاند.

اما، احساس عجیبی از ذهن مردم هرات برای نجات جان و مال متضررین و مصیبت دیده گان بر میخیزد، همه با کاروان های امدادی بحاجت زنده جان میشتابند آسیب دیده گان را نوازش، دلجوئی، آرامش ذهنی، ندائی همبذیری و زیست باهمی می بخشد، هر کسی کسی را مهمان میکند تا آرام و درد های آنرا مداوا بخشد.

اما، احساس عجیبتر دیگری با تجهیزات و قوای لازم که همانا مسئولیت خاصی احساس میشود تدبیر امور نجات جان و مال آسیب دیده گان را بدست میگیرد چون قوای بشری آموزش دیده، تعلیم یافته، متحرب و مسلکی، متخصص بر امور پاسخدهی برای مجروحین میدان حوادث دارد دست بکار میشود تا مدیریت تنظیم امور را با تیم های پاسخدهی به حوادث، تیم های سیار صحنی، کمک های اولیه صحنی، کمک های اولیه غذایی، انتقال مجروحین به مراکز صحنی، اعمار شهرک موقت یا اسکان موقت برای بازمانده گان حوادث، عیار سازی سیستم جستجو و ردیابی، مداوا و حمایت روانی بخواطر آرامش اعصاب شوک دیده گان زیر آوار، تیم نشراتی که حجم حادثه را میزبان گرایش صحن متلاشی شده بیان میدارد بدست گرفته بسیج میشوند و همه یکباره گی به اسرع وقت بدون ضیاع روان آسیب دیده گان یا بقایای مجروح ضربه حادثه

بمیدان مبارزه می شتابند تا پاسخدهی کنند، بدین گویند منسب و مسئولین، کارمندان و رضاکاران جمعیت هلال احمر افغانی که از جان و مال مصیبت دیده گان حمایت میکنند، قابل ذکر است که زحمات بی شایبه مسئولین و منسوبین، کارمندان و رضاکاران جمعیت هلال احمر افغانی در سطح کشور بخصوص زون هرات از آغاز وقوع حادثه تا آرامش و اقدام احیای مجدد قابل تحسین و تمجید بوده چون دوشادوش مصیبت دیده گان درد ها و رنج ها را متحمل شده خطرات خطیر را با جان احساس کردند تا مصیبت دیده گان در آرامش روانی قرار دهند، در این حال، جمعیت هلال احمر افغانی آمیدی بود که از روزنه امید بجانب مغضوبین حوادث با دست محبت و سرشار از عاطفه برای امید بخشیدن به آینده نابید، بخصوص دفتر ساحوی غرب و نماینده گی هلال احمر افغانی ولایت هرات، چون آنهایی که بیشتر نیاز به دلجوئی داشتند تا غذا و دارو، سرپناه و معیشت، امید و آرزوی گم شده را بیشتر ضرورت داشتند، مداوای روحی و حمایت از حیات و صحت خویش را با محبت عرضه سلام و کلام عزوبت زای الطاف و کرم مسئولین و منسوبین جمعیت هلال احمر افغانی دریافتند. چنین خصوصیات و ارزش های متعالی مسئولین و منسوبین این نهاد خیریه ملی باید باشد تا روزگار برهم ریخته مصیبت دیده گان، به امید استمرار حیات مجدد به پیش برود، همه میدانند که هلال احمر افغانی تنها نهادی است که به تشریک مساعی هموطنان خیر و سخاوتمند در همه جا برای همه تعاون و همدردی خویش را ابراز میدارد و احترام به ارزش های بشری و کرامت انسانی را همواره در صدر اهداف بشردوستانه خود قرار داده حین عرضه خدمات و مساعدت تعصب و تبعیض گرانی را در برنگاه جهنم نفرت میریزد، علت اصلی و اساسی پذیرش چنین سازمان خیریه ملی نیز اساسات اخلاقی، شیوه های ارزش گرانی، روند تبارز و توسعه و تحکیم ثبات اصالت مسئولین و منسوبین این سازمان میباشد. چون طرز سلوک و همگرایی فکری و اخلاقی سببی ثبات اهداف محسوب میگردد، دفتر ساحوی هلال احمر افغانی با مدیریت مدیران محترم شیخ مولوی بار محمد فاروقی رئیس دفتر ساحوی غرب، محترم مولوی احمد راشد رئیس نماینده گی هلال احمر افغانی ولایت هرات با هماهنگی و همکاری تیم های صحنی و پاسخدهی و سایر کارمندان و رضاکاران نماینده گی های هلال احمر افغانی ولایات همجوار، با احساس مسئولیت پذیری، با تحمل تهدید های خطیر پس زلزله ها، دوشادوش آسیب دیده گان شب روز بدون خسته گی بمنتظر تقلیل آلام و درد های مصیبت زده گان تلاش ورزیدند که چنین تلاش ها با حمایت و پشتیبانی دفتر مرکزی بخصوص اشتراک سرپرست ریاست عمومی هلال احمر افغانی محترم مولوی مطیع الحق خالص، محترم ملا نورالدین تریبی معاون ریاست عمومی و سایر ریاست های مرتبط صورت گرفت و توانستند برای بیش و کم از پانزده هزار خانواده اقدام نمایند که در این اقدام ملیون ها پول را برای تهیه مواد غذایی، غیر غذایی و توزیع پول نقد بمصرف رسیده است این در حالیست که تیم های پاسخدهی در مناطق مختلف ولسوالی های زنده جان، گلران و رباط سنگی، بمدت یکماه بیشتر تا آرامش روحی و روانی مردم به فعالیت های خود ادامه دادند، ایجاد کمپ ها و اسکان موقت و انتقال مجروحین و بازمانده گان نیز از جمله فعالیت های مستمر و متداوم هلال احمر افغانی بود، اما در این مدت عرضه چنین فعالیت ها را کافی ندانسته سعی و تلاش رهبری هلال احمر افغانی در سطح ملی و بین المللی آن بوده تا با کمک شرکای کاری و جمعیت های مماثل احیای مجدد منازل متضررین را به پایه اكمال برساند.

د زلزلي ضد ودانيو جوړولو لپاره ۱۴ لارښوونې

محمد يوسف

۱- د خای ټاکنه:

د زلزلي پرمهال د ودانی موقیعت د زیان په کچه کې مهم رول لري، نو په لاندې ځایونو کې د ودانی له جوړولو ډډه وشي.
الف- د بې ثباته کمر غاړې .
ب- په مایله ځمکه د مختلفو لوړوالیو پایو سره.
ج- د سلاب سره مخ ساحو کې.

۲- د ودانی پلانول:

د ودانیو متناظر پلانونه د غیر متناظر و پلانونو په پرتله خوندي دي. نو مونږ باید تر خپله وسه مربعوي او مستطیلي پلانونه وکاروو، د (L, H, E, T) ډوله پلانونه د زلزلي پرمهال ډېر زیان منونکي دي. مستطیلي پلان کې د ودانی اوږدوالی د پلنوالي دوه چنده څخه زیات نه وي.

۳- تهداب:

د یو پوړیزه ودانی لپاره د تهداب پلنوالی باید له ۷۵۰ملي مترو څخه او څو پوړیزه ودانی لپاره له ۹۰۰ملي مترو کم نه وي. د تهداب ژور والی په نرمه ځمکه کې له ۱متر او کلکه ځمکه کې له ۰.۴۵متر کم نه وي. د تهداب له کېندلو وړاندې ټول اضافي او سست مواد د اوبو په شمول له ساحې لرې کړای شي، د تهداب له کېندلو او جوړولو وروسته د تهداب

خوا او شا بېرته سمه تخته شي.

۴- سنگکاری:

د سنگکاری پرمهال لاندې نکي په نظر کې نیول لازمي دي:
الف- هره تیره په پلن مخ هواره کېنودل شي.

ب- د تیرې اوږدوالی د دیوال پر عرض کېنودل شي.

ج- تش ځایونه لومړی دور و تیرو او بیا د مسالي په واسطه منظم ډک شي.

د- تیره باید ګرده نه وي، تیره باید لومړی ماته شوي او زاویه لرونکی مخ ورکړل شي.

ه- هر (۶۰۰-۷۰۰ملي متره) وروسته داسې تیره وکارول شي، چې جینتونه وتړي.

ز- تر تهداب پورې د زلزلي جینتونه ورکول شي.

۵- خشتکاری:

د خشتکاری پرمهال لاندې کارونه کول لازمي دي.

الف- ټپه پخه شوي خښته وکارول شي.

ب- خښته داسې کېنودل شي، چې د مارک جر طرف یې بره راشي.

څو مساله په کې وکارول شي.

۶- کانکرېټ:

د کانکرېټ بلاکونو پرمهال لاندې چارې تر سره کول ضروري دي.

الف - زير طرف يې مخ پورته کېښودل شي.

ب - بلاکونه بايد ښه کلک وي، د بلاک مرکبه موادو تناسب، اوبه

ورکول او مخلوطول مسلکي وشي.

ج - د کانکرېټي بلاک بره او لاندې طرف له ځای په ځای کولو وړاندې

ښه برس شي، هر شپږ متره وروسته ديوال ته يو عرضي ديوال ورکول

شي، چې کيدای شي د پاڼې په شکل وي.

۷- د دروازو او کرکيو خاليگاوي:

الف - د زلزلې پرمهال هغه ديوالونه زر چپه کېږي، چې يو بل ته نږدې

ډېرې کرکې او دروازې لري.

ب - په يو ديوال کې د ټولو پرېښودل شوو خاليگاوو عرض بايد د ديوال

د اوږدوالي يو پر درې څخه زيات نه وي.

ج - دروازې بايد د ديوال په انجام کې ورته کول شي او د هغې پر ځای

له کونج ۵۰۰ ميلي متره لرې ورکول شي.

د - د دوه خاليگاؤو ترمنځ فاصله له ۶۰۰ ميلي متره کمه نه وي

۸- چټ:

الف - په مايلو چټونو کې، چې وايه يې تر ۶ متر زياته وي ترسونه

وکارول شي.

ب - هغه ودانۍ چې څلور طرفه مايله وي د هغې ودانۍ پرته

مضبوطه وي، چې دوه طرفه مايله ده.

۹- چچي:

چچي او بالکونونه بايد له ۰.۹ متره زيات نه شي، که ضرورت وو بايد

بیمونه وکارول شي.

۱۰- پاراپيټ ديوال:

معماري پاراپيټ ديوال زر چپه کېږي نو غوره داده، چې تر ۳۰۰ ميلي

مټرو پورې د خشتکاری ديوال جوړ شي او بايد کتاره ورکول شي

۱۱- کانکرېټ او مساله:

د کانکرېټ او مسالي لپاره ښه داده، چې د سيند شگه وکارول شي،

شگه بايد لومړی غلبيل او پاکه شي، که چېرې متينه خاوره به کې وي

هغه ترې ومنيځل شي. له ۳۰ ميلي متره غټ جغل ونه کارول شي.

جغل بايد پاک او ښه درجه بندي شوی وي.

۱۲- بانپونه:

لاندې RCC بانپونه يا کمربند بايد ورکول شي.

الف - د کرسی لېول کمربند.

ب - سرتاق کمربند.

ج - چټ کمربند.

د - گېبل کمربند.

د RCC کمربند جوړولو لپاره، تر ټولو کم پېروالی ۷۵ ميلي متره دی او

لږ تر لږه ۸ ميلي متره قطر سره دوه سيخان بايد ورکول شي. که چېرې د

ديوال سايز زيات وي، نو عمودي او وتري کمربند هم بايد ورکول شي.

۱۳- مجهز کول:

مجهز کول په ساده ډول دا معنی لري، چې په هندسي ډول يو

ساختمان يا يوه ودانۍ داسې چمتو شي، چې د ودانۍ ټول عناصر

متحدانه عمل وکړي. په عموم کې دا تر ټولو اقتصادي او ارزانه لاره ده،

چې له مخې يې ودانۍ خوندي کېږي، چې د مجهز کولو څو ميتودونه

لاندې ذکر شوي.

الف - د بام د ترس نښلول د ديوال له باراکېټ سره.

ب - د ترس بيم ته حلقه ورکول شي.

ج - کونجونو کې زلزله يې بلټونه ورکول شي.

د - د پېرونو ترمنځ د نښلولو لپاره عمودي سيخان ورکول شي.

۱۴- د موادو ټاکنه:

تر خپله وسه غزېدونکي مواد وکارول شي. لوړې ودانۍ د زلزلې پرمهال

غټ مقدار انرژيا منځ ته راوړي، نو بايد ودانيو کې شيروال ورکول شي

او دا شيروال بايد د ودانۍ دواړه اړخونو ته ورکول شي.

د سولې اهمیت

نورالحق عمرخېل

په تېر پېښي...

که څه هم سوله، په ښکاره ټاوان ذلت او رسوايي ده، خو گټې يې له شمار نه وتلي، په دې کې د مالونو او هغه وخت سپما ده، چې په جنگ کې به له منځه تلل او همدا لامل ده، چې سوله په اسلام کې ډېر اهمیت لري او الله فتحه گڼلې، نو د سولې د اهميت د خورا څرگندېدو په موخه دا حديث ستاسو مخي ته ردم:

ژباړه: سهيل بن حنيف رضی الله عنه فرمايي: موږ له رسول اکرم صلی الله عليه وسلم سره د حديبيې په ورځ وو، هغه وايي: که مونږ جنگ خوښ گڼلې نو کړې به مو و، خو دا چې د رسول اکرم صلی الله عليه وسلم او مشرکينو تر مينځ سوله وه مونږ جنگ ونکړ، نو عمر رضی الله رسول اکرم صلی الله عليه وسلم ته راغی او د دې صلحې په اړه يې رسول اکرم صلی الله عليه وسلم ته وويل: ای د الله رسول! آیا مونږ په حقه نه يو؟ رسول الله صلی الله عليه وسلم ورته وفرمايل: ولې نه. بيا عمر رضی الله عنه کوي: آیا مونږ وژل شوي په جنت او د دوی وژل شوي په اور کې نه دي؟ رسول الله صلی الله عليه وسلم ورته وفرمايل: ولې نه. بيا عمر رضی الله عنه وويل: نو بيا ولې مونږ دوی ته کمه وايو، بېرته مدینې ته گرځو او خپل هدف نه پوره کوو؟ آیا الله ج زموږ او د دوی ترمنځ د اور او دوزخ فيصله نه ده کړې؟

رسول الله صلی الله عليه وسلم ورته وفرمايل: ولې نه. بيا رسول الله صلی الله عليه وسلم ورته وفرمايل: ای د خطاب زويه! زه رسول د الله یم او الله ج هېڅکله هم ما نه خواروي.

روایتونه وايي: عمر رضی الله عنه صبر ونکړ او په داسې حال کې ولاړ، چې په غوسه و، نو بيا ابوبکر صديق رضی الله عنه ته راغی او وې وويل: ای ابوبکر! آیا مونږ په حقه نه يو او دوی په باطله نه دي؟ ابوبکر رضی الله عنه وويل: بيا عمر رضی الله عنه وويل: آیا زموږ وژل شوي په جنت او د دوی وژل شوي په اور کې نه دي؟ ابوبکر رضی الله عنه وويل: ولې نه. عمر رضی الله عنه وويل: بيا ولې مونږ دوی ته په دين کې کمه وايو؟ ابوبکر رضی الله عنه وويل: ای د خطاب زويه! رسول الله د الله ج رسول دی او الله ج خپل رسول هېڅکله هم نه خواروي. په دې وخت کې قران کریم (سوره الفتح) نازل شو، نو عمر رضی الله عنه ته يې دا سورت ولېږه، کله چې عمر رضی الله عنه وې وويل: ای د الله رسول! آیا دا فتحه ده؟ رسول الله صلی

الله عليه وسلم وفرمايل: هو. عمر رضی الله عنه خوشحاله شو او بېرته وگرځېد. له دې امله، چې دا سوله الله تعالی فتحه ونوموله او دا سورت د فتح په سورت ونومول شو، نو د سولې اهمیت په ډاگه څرگند شو، هغه دا چې سوله هم يو ډول فتح ده.

اوس هغه څه ته راځو، چې د سولې له کېدو نه وروسته مسلمانانو ته ور په غاړه کېږي، ځکه اسلام هېڅکله مسلمان غاقله نه پرېږدي، بلکه له مسلمان څخه هر وخت حرکت کار او زيار غواړي، ځکه دا دنيا د خوب او د غفلت کور نه ده بلکې دا د ژوند کولو لپاره ده او ژوند په حرکت او استعداد دی، نو د دې د لاسه تنظيم لپاره بايد موږ له سولې نه لاندې فواید تر لاسه کړو.

- ۱- د مسلمانانو د اتحاد او اتفاق لپاره کار کول.
 - ۲- د تعليم په برخه کې بايد پرمختگ وشي.
 - ۳- د اقتصاد لپاره بايد کار وشي او هغه اقتصادي زيانونه جبران شي، کوم چې د جگړې پر مهال را منځته شوي وو.
 - ۴- د تکنالوجي په برخه کې بايد پرمختگ وشي.
 - ۵- مونږ بايد په سوله ډاډه نشو، تل ويښ او د استعداد په حالت کې واوسو او د لا چمتو والي په موخه خوب او نور دنيايي خوندونه او هوساينې په اندازه وکړو.
 - ۶- د جومات، مدرسې او مکتب تر مينځ پيدا شوی واټن له منځه یوسو.
 - ۷- بايد مسلمانان د ژوند هره برخه کې پرمختگ وکړي؛ ترڅو خپلې اړتياوې په خپله بشپړې کړي.
- ژر ده، چې مسلمانان به د سولې په برکت هغه څه ته ورسېږي، چې تصور يې هم نه کېده، ژر ده، چې مسلمانان به د دې سولې په برکت هغه فتحې او نصرتونه وگوري، چې رسول الله صلی الله عليه وسلم او ملگرو يې وروسته له حديبيې لاسته راوړل او ډېر ژر به د کاميابي درشلونه د دوی د قدمونو لاندې شي.
- دا هغه څه و، چې ما ستاسو مخ ته د سولې د اهميت په هکله کېښودل، الله دې مسلمانانو ته، تل فتحې او نصرتونه ورکړي.

سوله د ټولو هيله

شري

داکتر فضل الرحيم مایار

په تېر پېښي...

۳- له شري څخه وروسته مرحله:

ماشوم به وزن باېلي او د خوړو لپاره به کمزوری وي. کېدای شي ښه والی رامنځته نشي او بدتر يا مزمن حالت ته ولاړ شي. د نورو بکټرياو يا وایروسې انتاناتو د تغذي او ميتابولیک تاثیراتو په وجه کېدای شي د ودې تاخړ، اسهال، تقیحي انتانات، درېوي توبرکلوز بيا فعالېدل او داسې نور را منځته شي.

اختلاطات:

ډېر عام اختلاطات يې عبارت دي له: اسهال، سينه او بغل، د منځني غوړ التهاب ۵ تر ۱۵ سلنه سينه او بغل (د پښتو برېښونه) يې ډېر تهديدونکی اختلاط دی، چې په مخ په وده هېوادو کې ۲۰ تر ۸۰ سلنې پورې او په ډېر مختللو هېوادو کې ۱۰ سلنې پورې رسېږي.

ډېر جدي اختلاطات يې عبارت دي له: عصبي اختلاطات، دلوري تې له امله غیر ارادي حرکات او د عصبي حجرو التهاب شری په حمل کې ولادي غیر نورمال حالت نه رامنځته کوي، خو کېدای شي، چې له مودې مخکې ولادت رامنځته کړي.

شري او سر ځکناچه:

کله کله دواړه بوځای واقع کېدای شي او کېدای شي، چې يو پکښې څرگندي نښې ولري او انتان کېدای شي د دوهم څارښ شدت راکم کړي.

د شري وقایه:

۱- د شري واکسين: د فعال معافیت په واسطه يې ښه مخنیوی کېږي، د شري لپاره مرزواندی واکسين استعمالېږي، چې د لمر د وړانگو په مقابل کې حساس دی، نو له دې امله په رنگه بنېښه يې وپالوتو کې ساتل کېږي، دا واکسين باید په تورنم کې له ۸-۲ درجې د سانتي گریډ کې وساتل شي، چې ۰.۵ ملي لیتر د پوستکي لاندې په نهمه او انښمه میاشت ورکول کېږي.

۲- عمر: تر ۹ میاشتو پورې ماشوم د مور د انټي باډي په واسطه معاف وي، خو په هغو سیمو کې، چې out break يې موجود وي، تر ۶ میاشتو پورې رابنسکته کېدای شي، او په هغه هېوادو کې چې شري کم وي معافیت تر ۱۲ میاشتو پورې لوړېږي.

۳- هدایات: واکسين به عام ډول د پوستکي لاندې ورکول کېږي، خو که چېرې عضلي ورکړ شي هم اغېزه کوي.

۴- معافیتي ځواب: د شري دواړه واکسينونه هم Homoral او هم Cellular انټي باډياني رامنځته کوي او د شري په مقابل کې Igm انټي باډي په وینه کې، او په مخاطي افرازاتو کې او IgG په وینه کې تر کلونو پورې دوام کوي.

۵- عکس العمل: تېه او څارښ (څارښ) له معافیت څخه ۵-۱۰ ورځې وروسته رامنځته کېدای شي.

۶- معافیت: کېدای شي تر ټول عمر پورې معافیت رامنځته کړي.

۷- تماس: له ۹-۱۲ میاشتني ماشومان د تماس په صورت کې د شري په مقابل کې د شري د واکسين په واسطه محافظه کېدای شي.

۸- مضاد استطباب: په لوړه درجه تېه، جلدي ناروغي، نورو معافیت خپلو، ولادي ناروغيو، شدید HIV انتانات، Leukemia، لمفوما او ځینو ناروغيو کې مضاد استطباب دی.

۹- ناوړه اغېزې: اولبن اسهال، کانګې، لوړه تېه او توکسیک شاک سندروم رامنځته کېدای شي.

شري او HIV (ایډز):

د شري واکسين باید په ورځني توګه د توقع وړ ماشومانو او کاهلانو ته ورکړل شي. او هغه په HIV اخته کسانو ته، چې په شدید توګه يې معافیتي سیستم کمزوری نه وي او اعراض يې ورکړي وي بیا هم ورکول کېدای شي.

مختلط واکسين:

دا هم د شري د مخنیوي لپاره استعمالېږي دا د تقريخ په دوره کې ۱/۰.۲۵ داخته کېدو پر مهال له ۳ تر ۴ ورځو پورې ورکول کېږي.

د شري د کنترول تدابیر:

۱- د څارښ (څارښ): د څارښ له پیل څخه وروسته د ۷ ورځو لپاره جلاوالی.

۲- واکسين ورکول: داخته کېدو په دوو ورځو کې او که واکسين مضاد استطباب وي بیا ایمونوګلوبولین داخته کېدو په ۲-۴ ورځو کې ورکول کېږي.

۳- په وپالي حالت کې: په وپالي حالت کې باید په بېړه واکسين ورکړل شي؛ ترڅو له خپرېدو څخه يې مخنیوی وشي.

درملنه:

کومه ځانګړې درملنه نلري، مایعات او ښه خواړه باید ورکړل شي، تر هغه پورې، چې اختلاط يې نه وي ورکړی باید انټي بیوټیک ورکړل شي. د خولې له لارې ویتامین (A) ډېره اړینه ده، ځکه ۵۰٪ مړینه راکموي.

د ویتامین A اندازه:

هغه کسان، چې عمر يې تر ۶ میاشتو کم وي ۵۰۰۰۰ واحد، هغه کسان چې عمر يې د ۶ میاشتو او ۱۲ میاشتو تر مینځ وي ۱۰۰۰۰۰ واحد، هغه کسان چې عمر يې تر ۱۲ میاشتو لوړ وي ۲۰۰۰۰۰ واحد باید ورکړل شي.

ویتامین A درې ډوژه ورکول کېږي، په لومړۍ ورځ، دوهمه ورځ او دریمه ورځ.

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَا هُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا

الإسراء - الآية ۷۰

کرامت انسانی

محمد موسی اواب

پیوسته با گذشته...

قدامت تاریخی کرامت انسانی:

دست درازی نخواهم کرد، یعنی هابیل کرامت انسانی قابیل را در نظر داشت، و میدانست که چنین عمل به معنی لگدمال شدن کرامت خودش و برادرش است و هر آنکه باعث هتک کرامت شود مستحق مجازات اخروی خواهد شد، بنابراین میگوید که من از رب العالمین میترسم. این چنین از شعیب علیه السلام حکایت شده است که به مردمش میگوید: «وَلَا تَخْسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ»^(۱) ترجمه: اشیاء مردم را کم و کاست نکنید. معلوم میشود که محافظت مال انسان هم محافظت کرامت وی است.

و نیز حق زندگی را حق میرم انسان پنداشته است، چنانچه قتل یک شخص را معادل قتل تمام مردم پنداشته میفرماید: «فَكَأْتِمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا»^(۲) ترجمه: گویا که تمام مردم را قتل کرده است. و این حق را به اطفال هم قابل شده میفرماید: «وَإِذَا الْمَوْءُودَةُ سُئِلَتْ بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ»^(۳) ترجمه: هنگامیکه از دختر زنده به گور شده پرسیده شود که به کدام گناه کشته شده است.

برخی از مبصرین به این فکر اند که واژه کرامت انسانی در دو صده اخیر بین انسانها مطرح شده است. بلی اگر به سطح جهان غرب حساب کنیم، درست خواهد بود، ولی حقیقت اینست که موضوع کرامت انسانی قبل از خلقت انسان مطرح شده است، به دلیل اینکه رب العالمین انسان را به سجده ملانکه مشرف ساخت، «وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ»^(۴) ترجمه: و یاد کنید وقتی را که به ملائکه ها گفتیم که به آدم سجده کنید، پس همگان سجده کردند به جز «ابلیس»، الله تعالی به ملائکه ها آگاهی داد که به انسان خلافت در زمین یعنی وظیفه آبادی زمین را میدهد «وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً»^(۵) و در روی زمین موضوع حفظ کرامت انسان میان بنده های الله از همان روز های نخستین مطرح بود چنانچه قرآنکریم از پسران آدم علیه السلام حکایت کرده میگوید: «لَنْ نَسْطُرَ إِلَيْكَ يَدَكَ لِتَقْتُلَنِي مَا أَنَا بِبَاسِطٍ يَدِيَ إِلَيْكَ لِأَقْتُلَكَ»^(۶) هابیل پسر آدم به کرامت برادرش قائل بوده و میگوید: که اگر دستت را بسویم جهت قتلم دراز کنی من علیه خودت

است حتما میگویند که الله، بدیهی است، کسیکه برای انسان وجود بخشیده کرامت نیز بخشیده است.

ایا کرامت، جزء لاینفک انسان است؟

بدیهی است که پژوهش گران غربی میگویند که به هیچ صورت و از هیچ فرد جدا شدنی نیست. و همین اندیشه ایشان را وادار ساخته است که حدود اسلامی را مورد انتقاد قرار داده و آنرا نقض حقوق بشر و یا نقض کرامت انسانی بدانند. از اینکه در جوامع غربی در برابر کرامت انسانی در طول تاریخ (چه در عرصه قانونی و چه در عرصه دینی) تقریبات های صورت گرفته است پس آنها را وادار ساخته است که به این پیمانانه سرگرم شده افراترایی نمایند، در غیر آن جواب اینست که کرامت از جنس انسان جدا شدنی نیست، اما انسان به حیث

فرد هر زمانیکه خودش کرامت انسانی را در

نظر نگرفته به عزت، آبرو، جان و یا مال

کسی بی مورد تعرض کند،

خودش در ذات خود کرامت

خود را لگد مال کرده است و

فاقد کرامت شده است، و

کرامت انسانی را به

صورت عموم در معرض

خطر قرار داده است، بناء

مستحق مجازات

شناخته میشود و حدود

شرعی بالایش تطبیق

میگردد، که همین تطبیق

شدن حدود در ذات خود جهت

حفظ کرامت انسان های دیگر به

صورت عموم است. پس اگر به ویژگی

گیهای کرامت انسانی متوجه شویم، به

اهمیت و خصوصیت آن بی میبریم، ولی تعجب آور

است که عالم انسانیت (به استثنای اهل شرایع سماوی) در بسا از ادوار

تاریخ و در بسا از اماکن روی زمین به این واژه گران بها هیچ اهتمام

عملی نداشته، و به مقررات آن هیچ التزام نکرده، بلکه دوری اختیار

کرده و در حق آن تقریبات نموده، به فکر من سبب چنین غفلت و بی

اعتنائی عدم بی بردن به حقیقت ویژه گی ها، ابعاد تطبیق، و استثمار

جایگاه کرامت انسانی است. شناختن ویژه گی های ارزش کرامت

موجود در انسان، جواب های منطقی را در مورد سوالهای بزرگ مرتبط

به ماهیت و اهمیت کرامت انسانی بر ملا خواهد کرد.....

با آمدن دین مقدس اسلام موضوع کرامت انسانی به اوج و کمال خود رسید، و در بیشتر از نیم کره زمین جامه عمل پوشید، دیده میشود که در سالهای اولی دعوت اسلامی بیشتر کسانی که دور و پیش رهبر بشریت صلی الله علیه وسلم گرد آمدند همان مستمندان و غلامان بودند که کرامت خویش را در مصاحبت رسول الله صلی الله علیه وسلم محفوظ می پنداشتند. ایستاد شدن سیاه پوست و سفید پوست، ثروتمند و مستمند، برده و بادار، در یک صف نماز و احیانا مستمندان در صف جلو تر از ثروتمندان، شریک ساختن زنان در میراث، نظر خواهی از ایشان در امور اجتماعی، و هزار ها مثال دیگر بیانگر جنبه عملی حفظ کرامت انسانی و قدامت تاریخی آن است.

اسلام کسی را که کرامت دیگران را حفظ میکند اکرم

ترین انسانها پنداشته است «إِنَّ أَكْرَمَكُمْ

عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاهُمْ» (المعارج: ۱۳) ترجمه: به

یقین که با کرامت ترین شما ما

تقوی ترین شما است. قابل

ذکر است که احترام به

بزرگان، شرافقت بر

کوچکان، حفظ مال، جان

و آبروی دیگران، از تقوی

است، که همگان مرتبط

با کرامت انسانی است.

آیا انسان خودش به ذات

خود کریم است، و با اینکه

کرامت برایش یک عطیه

است؟

پژوهش گران غربی به این اعتقاد

اند که کرامت انسان در ذات انسان وجود

دارد نه اینکه برایش عطاء شده باشد. معلوم

است که همه چیز عطای الهی است، و کرامت به دو نوع

عطاء شده است، یک نوع آن به صورت عموم برای تمام انسان ها علی

السویه اعطاء شده است و نوع دیگر آن برای بعض انسان ها بناء بر تقوی و

دیانت ایشان عطاء شده است.

عقیده ایشان با مطرح ساختن یک سوال مردود میشود: گذشته از

کرامت انسانی اگر بپرسیم که خود انسان از کجا شده است، چه وقت به

میان آمده است، اولین انسان کی بود، چه گونه به وجود آمده بود، او را

کی به وجود آورده بود؟ جواب در عقاید اسلامی معلوم است، و آنها نیز از

همین دیدگاه جواب ارائه میکنند «وَلَكِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ

اللَّهُ» (الرحمن: ۲۲) ترجمه: و اگر از ایشان بپرسید که ایشانرا کی خلق کرده

فضل احمد؛

هلال زوی به مې اوس په خپلو پښو گرځي!

خيال محمد توحيديار

اولې ورځې خومې دا فکر کاوه، چې ژر به جوړه شي، د سيمې ډاکټرانو ته مې يو وړ، هغوی ورته قسم قسم دوايي راکړي، خودښه کېدو پر ځای مې د زوی پښه د خرابېدو په لور روانه وه، بيا مې زابل ولايت کې ډېرو ډاکټرانو ته ورو وړ، چې علاج يې وکړي، خو کومه گټه يې ونه کړه.

موږ ټول ورته پرېشانه و، کورنۍ کې مو خندا او خوشحالي ورکه شوې وه، ټوله ورځ به راسره د هلال د مريضۍ فکر و، چې دا به څنگه کېږي؟

همزولو ماشومانو به يې لويې کولې، خو هلال به د پښې د ستونزې له لاسه له ځايه نه شوای وړ پورته کېدای او هغوی ته به يې مړاوي مړاوي کتل.

په ما هم ځمکه سره تېې شوې وه، هر ځای، هر مجلس او هر ملگري سره په ناسته کې به مې موضوع د هلال راتلونکي و، چې دا به څنگه کېږي، هلال ته خو ټول عمر لاپه مخ پاتې دي، که خدای مه کړه هغه همداسې ناروغ پاتې شي، نور اتلونکي ژوند به يې له زياتو ستونزو سره مخ وي.

برگ، غټ، زمينې واسکت يې په مخامخ ميز کېښود، دلاس په دوو گوتو يې له تندي څخه خوله پاکه کړه، څنگ ته په ورسره اېښي چوکۍ کې ناست ماشوم يې په داوړو غامبورو کلک کلک مچ کړ، سېنې ته يې رانږدې کړ، د ماشوم مخ يې په دواړو لاسونو کې ونيو، ځان ته يې مخاطب کړ او له ژور احساس سره يې دا جمله له خولې راووته «هلال زوی به مې اوس په خپلو پښو گرځي.»

د ماشوم هلال احمد پلار فضل احمد، چې د زابل ولايت اوسېدونکی دی، درې کاله وړاندې يې د زوی هلال احمد چپه پښه د طبيعي پېښې پر مهال زيانمنه شوې وه او له هغې را وروسته له گرځېدا، لوبواو ښوونځي ته له تگ څخه محروم شوی و، چې دې حالت نوموړی او ټوله کورنۍ يې سخته خوړوله، دا چې اوس يې زوی روغ شوی، په خپلو پښو گرځي او د پلار يې له ډېرې خوشحالي څخه سترگې له اوښکو ډکې دي، داسې کيسه راته کوي:

«د يوې طبيعي پېښې پر مهال مې د هلال زوی چپه پښه زيانمنه شوه،

مياشتې مسؤلينو به يې احوال او ځينې هلته د علاج د وخت انځورونه مور ته رالېږل، چې نهه مياشتې وروسته بيا د افغاني سرې مياشتې مسؤلينو مور ته زنگ وکړ، چې زوی موروغ شوی، تاسو تر مرکز راشئ، چې درته ويې سپارو .

نن سپهار چې له کوره راوتم، زړه مې هوا راکوله، د کور وگړي تر دروازي راسره راغلل، ټولو دعاگانې کولې، دلته چې راوړسېدم، مسؤلينو راته وويل، چې المان هېواد څخه د هغو ماشومانو لوبگه کابل هوايي ميدان ته را رسېدلې، چې المان کې يې درملنه بشپړه شوې او اوس مکمل روغ دي، تاسولې منتظر شئ اوس به ټول ماشومان دلته راشي .

دا شېبې نور اېاندې بيخي وغمېدې، خوښي او انتظار دواړه سره مله و، چې دموترو کاروان د سرې مياشتې انگر ته را داخل شو، سترگې مې د موترونو له شيشو ور هاخوا د هلال په ليدو پسې لالهنده وې، په هلال جان مې سترگې ولگېدې، زوی مې چې وليدو رامنډه يې کړه، زه لکه مجسمه په ځای مېخ وم، دا راته يو خوب ښکارېده، چې زوی مې په خپلو پښو روان دی او منډې راوېهي، له سترگو مې اوښکې روانې شوې او د سرې مياشتې مشرانو او ټولو مسؤلينو ته مې له زړه دعاوې وکړې . اوس مې دادی هلال جان زوی تر څنگ ناست دی نور به دی په خپلو پښو گرځي، مکتب ته به ځي او همزولو سره به لوبې کوي .

پای

خو الله جل جلاله زما اوزما دکورنۍ دا پرېشانه حالت ته وکتل، يوه ورځ مې يوه مجلس کې د ملگرو له جملې يوه راته وويل، چې افغاني سره مياشت په اور سوځېدلې او د هډوکو د ميکروپ لرونکي مريضان خارج ته لېږي، چې له هغې خوا يې بېرته رکروغ راوړي، دا خبر نه و، په ماسم د زوی زېږی و، غوښتل مې چې وزر مې درلودلای او سمدستي مې دې مرکز ته ځان رسولی وای .

کور ته راغلم، په کورنۍ مې هم دا خوږ زېږی وکړ او ورته مې وويل؛ دعاگانې کوي، چې افغاني سره مياشت د هلال جان علاج په غاړه واخلي، په سبا مې هلال جان راسره کړ او د افغاني سرې مياشتې مرکز ته لاړم، هلته مې له مسؤلو ډاکترانو سره خبرې وکړې، هغوی زما زوی وليد او ځان سره يې ثبت کړ، وروسته يې راته وويل، چې زوی به دې په خپل نوبت سره المان هېواد ته د درملنې لپاره لېږو، دلته مې نوله زړه څخه دې خلکو ته دعا ووت، الله جل جلاله دې ورته قبوله کړي!

بېرته کور ته راغلو، هغوی مې هم له تېر شوي جريانه خبر کړل، د ټولو په څېرو کې د خوښۍ نښې ښکاره شوې، خو ورځې وروسته راته د سرې مياشتې مرکز څخه زنگ وشو او هلال يې غوښت، هلال جان مې راسره کړ او د سرې مياشتې مرکز ته لاړو، هلته مې زوی د المان څخه راغلو ډاکترانو ته تسليم کړ، خدای پاماني مې ورسره وکړه او هغوی المان ته يووړ .

پوره نهه مياشتې موله هلال جان سره زنگ نه وکړی، خود افغاني سرې

مادر پنج‌یتیم

قاری سمیع الله

از دست داده بودم، ناگهان متوجه خود شدم و جهت منظم ساختن حجابم پسر م را به روی زمین گذاشتم، و مصروف تنظیم حجابم شدم همین بود که یک شخص مسلمان متوجه طفل افتاده به زمین شده گفت: چرا؟ چه واقعه رخ داده است؟ کجا میروید؟ قبل از اینکه چیزی بگویم از حالت زارم همه موضوع را بی برده پول گرایه موتر، فیس داکتر، و مبلغ ادویه را پرداخت نمود و نیز به من رهنمائی کرد تا به هلال احمر افغانی مراجعه کنم.

زمانیکه به مرستون مرکزی هلال احمر افغانی مراجعه نمودم بدون کدام وقفه مشمول مرستون گردیدم، از اینکه فضای مرستون از هر نگاه راحت بخش بود نفس آرام کشیده درک کردم که الحمد لله در کشور کسی است که دست افتاده گان را گرفته نجات دهد.

از اینکه مرستون را یک سرپناه خوب دریافتم و درک کردم که عزت و کرامت انسانی من و اولاد هابم در امن است، راحت شدم و اینکه بر علاوه سر پناه ضرورت های معیشتی مان را کفالت کردند خوبی دیگری بود و از سوی دیگر دیدم که ده ها فامیل امثال من در اینجا مشمول اند و ده ها فامیل دیگر در اینجا فراغت حاصل کرده و خود کفا شده اند بی نهایت برای اطمینان بخش شد.

اولاد هابم مشمول مکتب سره میاشت شده اند و همه به طور رایگان مصروف آموزش اند بر علاوه آن کورس های تقویتی نیز دارند، که تمام مصارف ایشان از اداره مرستون مرکزی سره میاشت پرداخته میشود و تا به تحصیلات عالی از همین مدرک تمویل خواهند شد چیزی است که اصلاً توقع آنرا نداشتیم.

در اینجا برای مشمولین حساب بانکی باز نموده اند که من هم ماهانه مبلغ (۱۱۰۰۰) افغانی بطور اعاشه که از طریق بانک بدست می آورم و برای تمام مشمولین زمینه آموزش تعلیمات دینی، سوادآموزی و حرفه های درآمدزا چون خیاطی، گلیم بافی، چرمه دوزی و قالبین بافی مساعد شده است که من هم مدت دو سال میشود مصروف آموزش حرفه ها میباشم، و مطمئن هستم که بعد از فراغت در مرستون میتوانم خود کفا باشم.

عاقله یکی از بیوه زن های کشور که با پنج اولاد یتیم اش در مرستون مرکزی کابل آسوده و مطمئن زندگی میکند سرگذشت زندگی اش را چنین حکایت میکند:

من که یک دختر روستایی بودم طفولیتم را در سرزمین سر سبز اجدادم زیر بال پدر مشفقم سپری کرده ام از فراز و نشیب معیشت چیزی نمی دانستم، زیرا پدرم به عنوان بلاکش زندگی همه ضرورتها را فراهم مینمود، فکر میکردم که زندگی دنیا همه اینگونه خواهد بود، در آن زمان اگر در خواب میدیدم که در آینده ها برایم چه اتفاق می افتد شاید سکت میگردم ولی.....

از نواج نمودم و مادر دو پسر و سه دختر شدم پسر بزرگم هنوز ده ساله نشده بود که طبق قضاء و قدر الهی شوهرم فوت شد. من و اولاد هابم گذشته از نان و آب توان زیست تنها و بدون سرپرست را هم نداشتیم و مجبور شده به خانه برادر شوهرم که در شهر کابل زندگی میکرد کوچ کردیم.

او کسی بود که عوایدش بسنده مصارف روزمره اش نبود، ولی من خانه او را به عنوان یک سرپناه که دارای یک چتر مردانه باشیم انتخاب نمودم. تربیه و تعلیم و چگونگی آینده اولاد هابم چیزی بلند تر از آرزو هابم بود، زیرا بزرگترین آرزوی من خشک و لباس کهنه بود و بدون اینکه در گرداب تشویشها شنا ورزم چیزی نمی توانستم، زیرا نه سواد داشتم و نه حرفه، مدت سه سال را در همین حالت فلاکت بار سپری نمودم ولی همواره کوشش نمودم که نام و نشان قوم و قبیل خود و شوهر مرحوم خود را حفظ کنم.

بزرگان گفته اند: «چنان شر بر ما شود که به خیر ما باشد» پسر م مریض شد و با گذشت روزها حالتش وخیمتر شده میرفت، او از دردش ناله میکرد و من به حالش اشک میریختم. هر گاه تصمیم نداوای اش را میگرفتم قبل از اینکه در فکر هزینه ادویه باشم به گرایه موتر نگران میشدم عصر روز بود که وی را به آغوش گرفته بدون اینکه بدانم او را به کجا میبرم، از خانه بیرون شدم پیاده پیاده بسوی شفاخانه در کنار جاده میرفتم، دیگر توان قدم برداشتن را نداشتیم و روانم را نیز

سوز پدېدل

د. محمد بشير

ډول دي:

— سوروالی

— لږ پر سوب یا تورم

— درد یا خور

— د تپ درغېدلو پر مهال څرمنه وچه او پمونه پمونه کېږي.

له دې کبله، چې سوز پدېدل د څرمنې په پاسنی برخه اغېزه لري، د پموني شوې څرمنې له توپېدلو سره یې نښې او علائم هم له مینځه ځي، چې معمولاً په یوه اونۍ کې رغېږي.

لومړۍ درجه سوز پدېدل څه دي؟

که مو له درې اینچو څخه ډېر ځای سوز پدېلی وي او یا د مفصلونو (زنگون، د پښې بند، پښه، ستون فقرات، ولی، ځنگل، مت) څرمنه سوز پدېلی وي، نو روغتمیا پال ته ورتلل پکار دي.

لومړۍ درجه سوز پدېدل معمولاً په کورنۍ درملنه رغېږي، خو بیا هم طبي درمنه اړینه ده، چې زر تر زره روغ شی. په دې صورت کې لاندې موارد تر سره کېدی شي:

— سوز پدېلی ځای تر پینځو دقیقو پورې په سړو اوبو کې غروپ کړئ.

— د درد د آرام کېدو لپاره استامینوفین یا ایبوپروفین خوړلی شی.

— په سوز پدېلی ځای باندې لیدو کائین (یوه بې حسه کوونکې ماده ده) استعمالوی شی.

— له مکروبو څخه د ژغورنې په موخه انټي بیوټیک مرهم، د گازو پټی جوړه کړئ.

پاملرنه:

پام کوئ، چې د سړوې درملنې په موخه هېڅکله هم له کنگل څخه استفاده ونه کړئ، ځکه کېدی شي، چې په دې سره د څرمنې ستونزه لا ستونزمنه شي. دا رنگه هېڅکله هم په سوز پدېلی ځای باندې مالوج مه ږدئ، ځکه چې د مالوجو نري تارونه په تپ باندې نښلي او د عفونت د خطر کچه لوړوي. دا رنگه په تپ باندې دهگي له اېنډولو هم ډډه وکړئ، ځکه دا هم کېدی شي معکوسه اغېزه ولري

پاتې په بله گڼه کې .

سوز پدېدل هغه پېښه ده، چې په کورنیو کې په ځانگړې توگه په ژمي کې او ماشومانو ته خورا ډېره واقع کېږي. پدې پوهېدل پکار دي، چې د سوز پدېلو پېښه او خطر یې د هغې له اصطلاح او نوم څخه ډېره ستره او د پام وړ ده، ځکه چې په دې پېښه کې د څرمنې سلولونه له مینځه ځي او په تشخیص کې د خطر کچه یې هم دې ته په کتو سره ټاکل کېږي.

د سوز پدېدو علت او اندازې ته په کتنې سره ویلی شو، چې کېدای شي ډېری خلک پرته له جدي عواقبو روغ شي. د جدي سوز پدېلو په صورت کې د مړینې د عوارضو د مخنیوي لپاره زر تر زره دروغتمیا پال پرله پسې څارنو ته اړتیا وي، نو د سوز پدېدو ډولونو او درغېدو د چارو موندلو لپاره لاندې مطالب کتلی شي.

سطحي سوز پدېدل:

سوز پدېدل د شدت له لحاظه په درې درجو وېشل شوي.

د سوي درجه څرمنې ته رسېدلي تاوان سره سم ټاکل کېږي، نو لومړۍ درجه سوز پدېدل یې ټیټه درجه او دریمه درجه سوز پدېدل یې تر ټولو لوړه درجه ده.

— لومړۍ درجه سوز پدېدل: پرته له ټاکو څخه د پوستکي رنگ سور کېږي .

— دویمه درجه سوز پدېدل: ټاکي او د څرمن پېر کېدل.

— دریمه درجه سوز پدېدل: د څرمنې ډېر پېر کېدل له سپینوالي سره

څلورمه درجه سوز پدېدل هم د یادونې وړ ده، د دې ډول سوز پدېلو نښې ټولې د درېمې درجې په شان دي، خو پدې حالت کې هډوکي هم سوز پدېلی وي. سوز پدېدل گڼ شمېر لاملونه لري، چې لاندې مواردو ته یې اشاره کولای شو:

— په خوښ کړل شوو اوبلنو موادو سوز پدېدل.

— په شیمیایي موادو سوز پدېدل.

— په برېښنايي پېښو سوز پدېدل.

— په اور لگیدو او نورو لمبه لرونکو موادو سوز پدېدل.

— د لمر په وړانگو سوز پدېدل.

د سوز پدېدو درجه د هغه د لامل له مخې هم ټاکل کېږي، بلکه دا په نظر کې نیول کېږي، چې د سوز پدېدو موادو د حرارت درجه څومره لوړه ده او له څرمنې سره څومره موده په تماس کې پاتې ده، چې کېدی شي یوه عادي پېښه د درې وارو درجو لامل شي.

شیمیایي او برېښنايي سوز پدېدنې که څرمنې ته ډېر لږ تاوان رسولی وي، بیا هم گړندی درملنه د پام وړ ده، ځکه دا ډول سوز پدېدل د بدن دننه اغېزه لري.

لومړۍ درجه:

لومړۍ درجه سوز پدېدنه څرمنې ته تر ټولو کمه اندازه تاوان رسولونکې درجه ده. دا رنگه له دې امله چې د څرمنې باندینۍ برخې اغېزمنه کېږي سطحي پېښه بلل کېږي. د لومړۍ درجې سوز پدېدنې نښې نښانې په لاندې

مهاجر او مهاجرت

شريف الله افضلی

په تېر پېښو...

نيول کېدل:

کله چې غیر قانوني مهاجر پولیسو ته په لاس ورشي نیول کېږي، چې کت مټ بندي کېدل دي او هغه څوک نیول کېږي، چې غواړي له اجازې پرته کوم هېواد ته ننوځي او یا هغه څوک چې د اوسېدو لپاره یې غوښتنلیک ورکړی وي، خو غوښتنلیک یې منل شوی نه وي، نو په دې حالت کې پولیس دغه ډول کسان نیسي او له اړوند هېواد څخه یې شړي په استراليا کې د نیول شویو لپاره د اوسېدو کمپ په لرې سیمه کې د سمندر په منځ کې داسې ټاپوګان دي، چې غیر قانوني مهاجر څو کاله هلته ساتل کېږي اروپايي هېوادونه د نیول شویو لپاره مرکزونه لري، چې د همدغې موخې لپاره دي. د اروپا په قوانینو کې راغلي دي، چې یوه میاشت یې تر ټولو هغه اوږده موده ده، چې دهغې په ترڅ کې یو څوک په دغه ډول مرکز کې ساتل کېږي، دلته خوراک او روغتیايي شرایط ناسم وي، یو څو نور سخت شرایط لري، د بېلګې په توګه: مهاجر نه شي کولای پایواز ولري یا چاته تېلفون وکړي غربي هېوادونو د پخوا کلونو په پرتله اوسني وخت کې له پناه غوښتونکو سره چلند سخت کړی او یو شمېر هېوادو د مهاجرتونو قانون هم بدل کړی.

کورنۍ سره یوځای کېدل:

څوک چې د کورنۍ د مشر په توګه ومنل شي، د کورنۍ غړي یې کولای شي ورسره یوځای شي؛ کولای شي میرمن، اولادونه او کوډونه ځانته وغواړي. په ځانګړو شرایطو کې پلار، مور، ورور، خور او وراره او داسې نور، چې په خپلوانو کې د ساتنې څوک نلري، دوی به لومړی وکیل نیسي. هغه منل شوی مهاجر چې لوی کور او پوره اندازه معاش ولري، د کورنۍ غړي په

آسانۍ راغوښتلای شي، هغوی چې صرف یو کلنه ویزه ولري یا د اوسېدو هېڅ اجازه ونه لري نشي کولای، چې د خپلې کورنۍ غړي راوغواړي، که د چا په اروپايي هېوادو کې خپلوان وي او د پناه غوښتنلیک یې ورکړی وي، په تېره بیا که چېرې د زیانمن کېدو وړ اقلیمونو څخه وي، نو هغه کولای شي، چې داسې یوه هېواد ته ولاړ شي، چې د کورنۍ غړي یې هلته وي، خو معمولاً اروپايي هېوادونه دغه ډول غوښتنلیکونه نه مني او ورته پاملرنه نه کوي.

کوربه کورنۍ:

په دې وروستیو کې ستونزو ګڼ شمېر ماشومان هم کېدلی او مهاجرت ته اړ کړل. هغه ماشوم چې شپاړس کلن شوی نه وي او په یوازې ځان اروپا یا استراليا ته داخل شي، ممکن داسې یوه ځای ته بوتلل شي، چې هلته د کوربه هېواد له کورنیو سره یوځای ژوند وکړي، حکومت هغو کورنیو ته یوه اندازه پیسې ورکوي، چې غواړي دغه ډول ماشومان وساتي، دې ته کوربه کورنۍ ویل کېږي. دا ماشوم به کت مټ دهغې کورنۍ په عقایدو، اخلاقو او عادتونو روزل کېږي.

کلر مهاجر:

یو شمېر هېوادونه چې بشري ځواک ته اړتیا لري، هغه کسان مني، چې د کار کولو لپاره بل هېواد ته ځي او یاد هېوادونو کارګرو مهاجرو ته ویزه او د کار جواز ورکوي، د خلیج هېوادونه هر ډول کارګرو مهاجرو ته اړتیا لري، خو اروپا او استراليا یوازې هغو پنا غوښتونکو ته ویزه ورکوي، چې د کار لپاره ستندرد او لازم مهارتونه ولري، لکه ډاکټر، انجنیر د معلوماتي تکنالوژۍ متخصص او داسې نور.

د استراليا حکومت په خپل رسمي ويبسايټ کې يو لېسټ درلود، چې د پام وړ کارگران يې بشودل، په دې توگه دغو هېوادو ته دا مهمه ده، چې د لوړ کيفيت لرونکي بهرنيان قبول کړي.

پاسپورټ:

پاسپورټ په رسميت پېژندل شوی سند دی، چې د لرونکي شخص پېژندنه کوي او څرگندوي، چې د کوم هېواد تابع دی، په دې سند سره شخص کولی شي بهرني هېواد ته آزاد ولاړ شي. او بيا په خپل وخت بېرته خپل متبوع هېواد ته ستون شي، د پاسپورټ درلودل هر سوداگر، سياحت کوونکي، محصل يا بل هر مسافر ته لازمي دي.

د بېرته منلو موافقه لیک:

کله چې يو هېواد وغواړي، چې مهاجر يوه بل هېواد ته واستوي، نو تصميم نيونکی هېواد بايد له هغه بل هېواد سره، چې دغه مهاجر ور استوي، يو تړون لاسليک کړي وي. افغانستان نورو هېوادو ته دا اجازه ورکوي، چې مهاجر افغان بېرته را واستوي، ان دا چې که يو افغان په دغه بل هېواد کې زېږېدلی هم وي او همالته لوی شوی وي، لکه په ايران او پاکستان کې، دوی افغانستان ته بېرته راتلای شي، خو د نړيوالو قوانينو له مخې ايران او پاکستان نشي کولای، په زور سره مهاجر له خپلو هېوادو څخه را واستوي، په تېره بيا په داسې حال کې، چې د مهاجر ټوله کورنۍ په ايران يا پاکستان کې وي. يوشمېر نور هېوادونه کولای شي مهاجر بېرته هغه هېواد ته ورستانه کړي، چې له هغه څخه ورغلي وي.

د اوسېدلو جواز:

د اوسېدلو لپاره بېلابېل جوازونه شته، مهاجر بايد له ځان سره داسې اسناد ولري، چې د مهاجر منونکو هېوادونو له خوا دوی ته ورکړل شوي دي او کوربه هېواد د دغو اسنادو په ورکولو سره دوی ته اجازه ورکوي، چې د دوی په هېواد کې واوسېږي، دا د خليج هېوادو کې ډېر ليدل کېږي.

د انسان قاچاق:

هغه کسان چې د پيسو په بدل کې مهاجرت کوونکي په غير قانوني توگه نورو هېوادو ته لېږدوي، انساني قاچاق کوونکي بلل کېږي. دوی وگړي پرته له قانوني اسنادو د هېوادونو له پولو تېروي، ځينې وخت جعلي پاسپورټونه ورته جوړوي، ځينې وخت سم او قانوني اسناد له سره جوړوي او لاس پکې وهي. په دوی کې يوشمېر خپلو هيلو ته رسېږي، خو ممکن څو کاله وروسته بېرته راوېشل شي، يا هم ممکن اوبو کې دوښ شي، يا له رسېدو وروسته څو کلونه پرته له اجازه ليک څخه ژوند وکړي، يوشمېر نور ممکن له ډېر لگښت سره سره بيا هم ونه رسېږي او زياتره دوی د قاچاقېرو له يوه لاس څخه بل ته او له بل څخه بل ته سپارل کېږي، تر هغه چې ټول شته يې له لاسه وځي او ځينې وخت وژل کېږي.

سړي تېښتونه:

تېښتونه د مهاجرت په بهير کې يوه ډېره ناوړه پېښه ده. قاچاقيران خلک تېښتوي، زياتره وختونه دوی خلک وهي ټکوي او له کورنيو سره يې اړيکې نيسي، او پيسې ورڅخه غواړي، دوی زياتره نجونې، هلکان او ښځې په بدو

خلکو پلوري او د بد اخلاقي په مرکزونو کې يې څرخوي، ځينې وخت په خلکو باندې په زور کار کوي، دا د نا مشروع عوايدو سرچينه پېژندل شوې، چې نړيوال پوليس يې په کلکه تعقيبوي.

ويزه:

ويزه هغه مهر شوی کاغذ دی، چې د پاسپورټ په يوه پاڼه باندې لگول کېږي، دغه مهر او کاغذ معمولاً د يوه ټاکلي وخت لپاره اعتبار لري (له څو ساعتونو څخه تر يوه کال پورې). د بېلگې په توگه: ممکن دغه مهر يو چانه اجازه ورکړي، چې يوه مياشت يوه هېواد کې مياشت شي، خو تر دريو مياشتو پورې يوه بل درېيم هېواد ته تر رسېدو پورې استفاده کولای شي. اوس اتلان ويزې هم شته. ممکن يوه ويزه د يو څو ساعتونو لپاره اعتبار ولري، (مثلاً د هغه چا لپاره، چې غواړي له يوه هېواد څخه بل ته د دغې مودې په ترڅ کې تېر شي) ځينې ويزې د يو ځل دخولې لپاره وي، يعنې کله چې يو څوک يو ځل په دغه ويزه يوه هېواد ته داخل شو او بيا بېرته ووت، نو د بل ځل لپاره نشي کولای، چې بيا په همدغه ويزه ور شي، سره له دې که د ويزې د پوره کېدو لپاره څو ورځې پاتې هم وي. ځينې ويزې د څو څو ځله تگ راتگ لپاره وي، يعنې تر هغو، چې ويزه اعتبار لري، د هغه لرونکي ورباندې اړوند هېواد ته تگ راتگ لپاره تلای شي، يعنې تر هغو چې ويزه اعتبار لري، د هغې لرونکي ورباندې اړوند هېواد ته تگ راتگ کولای شي، د بېلگې په توگه د محصلانو او زده کوونکو لپاره ويزه، چې د تحصیل د يوې ټاکلې دورې لپاره وي او په دغه موده کې دغه محصل ور څخه استفاده کوي، سياحتي ويزې له يوې مياشتې نيولې تر درې مياشتو پورې وي، د سياحتي ويزې د اخیستو لپاره بايد د اوسېدو لپاره پوره پيسې ولري او دا هم بايد ثابت شي، چې وروسته له سياحت څخه له نوموړي هېواد څخه بېرته خپل هېواد ته ستېږي. معمولاً د سياحتي ويزې لپاره بلنليک ته اړتيا ده، د يو خاص شخص لخوا انفرادي بلنليک ډېر لږ اعتبار لري، خو له حکومت او کوم اتستيتيوت او مؤسسې څخه بلنه ډېر اعتبار لري. د عالی تحصیلاتو لرونکو، متخصصو او د سوداگرو لپاره هم جلا ويزې شته، د دغه ډول کسانو د کورنۍ غړي هم کولای شي د ويزې غوښتنه وکړي، خود ډېر لگښت په بدل کې. که ويزه کې لاسوهنه وشي، خاوند يې د پوليس له خوا زندان ته اچول کېږي.

د کار جواز:

داسې يوه پاڼه ده، چې يو چانه په يوه هېواد کې د کار کولو اجازه ورکوي، د کار د جواز په لرلو سره يو څوک د پوره حقوقو او امتيازاتو لرونکی پېژندل کېږي، په آسانه د يوه کار د ترسره کولو قرار داد کولای شي او حکومت له دغه کار او عايد څخه ماليه اخلي، خو که دغه کار کوونکي ژوبل شي يا ناروغ شي بيمه هم لري، د رسمي کار لرونکي د تقاعد پر مهال خپل د تقاعدی امتياز اخلي، که څوک پوره پيسې ونه لري حکومت له دغو مالياتو څخه د هغه لپاره دده د کور کرایه هم ورکوي او څه دارتيا وړ مرستې هم ورسره کوي.

پر بشري ستونزو

د اقتصادي بندیزونو اغېزه

حبيب الرحمن حنبل

زيان يې په لوړه کچه غريبې طبقې ته رسېږي. لوی دولتونه، اتحادیې او کمپنۍ، چې د صادراتو کچه يې لوړه ده، تل په يوه او بله بهانه دا هڅه کوي، چې خپلې سيالې کمپنۍ او صادرات له آزاد بازار نه لرې او لاس يې ترې لند کړي.

په اوسني عصر کې يې افغانستان يوه ښکاره بېلگه ده، چې له سختو اقتصادي او سياسي بندیزونو سره مخ دی. کومه عنعنوي او تاريخي سوداګري يې چې له ګاونډي هيوادونو سره له پخوانه موجوده وه صفر ته نږدې شوې ده.

له دې ډول اقتصادي بندیزونو سره بانکي سيستم هم په تېه ولاړ دی او کومې بېسې، چې د افغانۍ د ارزښت د ساتلو لپاره په نړيوال بانک کې ساتل کېدلې کنگل او تش په نامه د اقتصادي قوانينو جوړونکو په خوږ خو وپېشلي، چې دا ډول کړنې د تېتې طبقې د سوداګرۍ سرمايه هم په څو برخو وېشي او په پای کې يې له منځه وړي. د سرمايه د وپېشلو مانا داده، چې دوی په خپله خوښه ګمرکي لورې تعريفې جوړوي او د سوداګريزو توکو کرایه په خپله خوښه لوروي او آزادو بازارونو ته د مال په رسېدو کې خنډونه جوړوي.

اقتصادي بندیزونه د نيابتي جګړې هغه بد شکل دی، چې تاوان يې يوازې کوچنیو هيوادونو، بېوزله خلکو او ورو کمپنيو ته رسېږي. اقتصادي بندیزونه لومړی د ټولني او خلکو د ژمنې او يوالي قانون له منځه وړي او بيا په ګرار ګرار سره د ټولني او خلکو ترمنځ د زرګونه کلونو اړيکې او راشه درشه له پښو غورځوي. کله چې ملتونه او دولتونه يوله بل څخه واټن پيدا کوي ډېرې لوبې او وړې کمپنۍ خپله سټه او اصليت له لاسه ورکوي. په پيل کې ډېر ځله دا خبره کېږي، چې د ورو او مخ پر ودې دولتونو او کمپنيو د مختيوي لپاره لوی دولتونه او کمپنۍ تل دا کوښښ کوي، چې هغوی يا په خپله ګټه وکاروي او يا يې هم له منځه يوسي.

اقتصادي بندیزونه د بشري ځواک د تباهي لامل ګرځي او په لويه کچه د انفلانسيون لامل ګرځي او د شیانو نرخ په دوامداره توګه لوړوي. د صادراتو او وارداتو موازنه له منځه وړي، ځکه هر دولت او کمپنۍ، چې يوڅه توليدوي د بندیزونو په پام کې نيولو سره په خپلو صادرېدونکو توکو نرخ ټاکنې او د نرخ په ټاکلو سره هڅه کوي، چې په مقابل لوري يا په وارډونکي خپله اغېزه واچوي.

هغه خلک چې په آزاد نړيوال بازار کې سوداګري کوي اقتصادي بندیزونه ورته ډېر ګران تمامېږي، ځکه اقتصادي بندیزونه د دولتونو په سطح دي او

له نېکه مرغه که ووايم د هېواد داخلي او سوداگريز سياست ددې جوگه شوی دی، چې پرته له دې چې په کومه اقتصادي او سوداگريزه جگړه کې ښکېل شي په ډېر لږ وخت کې به وکولی شول، چې ددې شومې او بدې پديدې د له منځه وړلو لپاره بديله لاره ومومي، چې هم آسانه او هم ارزانه تمامه شي.

بايد ووايم، چې بديله سوداگري له کومه ځايه پيل شوه او څنګه په خپل شکل کې بريالۍ شوه...؟

ټولو ته معلومه ده، چې افغانستان د وچو او تازه ميوو له اړخه يو بډای هېواد دی، چې د اوړي په موسم کې کله چې د ډول ډول ميوو حاصلات ورسېدل د صادراتو لپاره لاره هواره نه وه ګاونډي هيوادونو له نړيوالو سوداگريزو نورومونو او قوانينو نه کلکه سرغړونه وکړه او په لوی لاس يې د تازه او وچو ميوو د صادراتو مخه ونيوله؛ دا ځکه، برسېره پر دې چې موږ له دوی سره قانوني سوداگري لرو، د دوديزې يا عنعنوي سوداگري څخه يې هم سرغړونه وکړه.

عنعنوي سوداگري د دوه يا څو هيوادونو هغه غیر منظمه سوداگري ده، چې وخت نا وخت د اړتيا په صورت کې صادرات او واردات تبادلې کېږي، چې دا ډول يې بيا د ټيټې طبقې سوداگرو لپاره ډېر ګټور تمامېږي. دا ګرڼه تر ټولو ډېره خطرناکه او له زيانونو ډکه وه، لکه تاسو ته بهرته معلومه ده، چې افغانستان له ډېرو نازکو سياسي او اقتصادي ازمېښتونو سره مخ و او اړينه وه، چې افغانستان ته د سوداگري لپاره په چټکۍ سره دروازې پرانيزي او د صادراتو او وارداتو هغه لړۍ او څنډې پرانيستی وساتي، کوم چې له وړاندې نه موجود و.

دلته هر څه د يوه سياسي تعير او بدلون ښکار شوي و، تر ډېره پورې اړتيا وه، چې پر عنعنوي سوداگري باندې نکهه وشي. لويې ماليې او د سوداگريزو مالونو د وړلو او تر څايه پورې درسونو لپاره لوړه کړاېه او نامنظمې ګمرکي تعرفي د هېڅ چا په وس او توان کې نه و.

ددې ډول اقتصادي بندیزونو په ځواب کې د اسلامي امارت په مشرۍ د روان حکومت اقتصادي کميسيونونو او پاليسي جوړونکو ډلو هر څه ته نوی رنگ ورکړ، رقابتي او نيايي سوداگري ته يې ګټه واخيسته؛ تر څو هغه رېښتيني او کم رنگ آزاد بازار ته يو ځل بيا په ښه بڼه راستون شي.

دا هغه څه و، چې دوی هم متقابل بندیزونه او تعرفي ولګولې، چې د توازن او د ښه ځواب وړاندې کولو آسانه او يواځينی لاره وه.

ځينې اقتصادي بندیزونه او تحریمونه بيا په ټولنيز او توکميز شکل سره وي، چې دا حالت بيا د نورو په پرتله ډېره بې مخينې ده او ډېری خلک يې

نه پېژني، دا ډول اقتصادي بندیزونه ډېری وخت د سړي جگړې پر مهال کې ترسره کېږي، که دا چاره په پټه ترسره شي زبان يې تر هر څه ډېر دی. د اقتصادي بندیزونو اغېزه په نړيواله سوداگري ډېره ژوره وي. دا په دې معنی نه ده، چې يوازې به هغه هېواد يا ټولنه باندې ناوړه اغېزه کوي کوم چې اقتصادي بندیزونه پرې لګول شوي او دوی به ترې ګټه اخلي.

بالعکس، کله چې وړې سوداگري له منځه لاړې شي، د لويو اتحاديو او ټولنو توليدات بيا په هغه بڼه نه پلورل کېږي کوم چې له بنديز څخه رومي پلورل کېدل او نه يې په وړاندې نور واردات رامنځته کېږي.

لويې اقتصادي بنديز لګوونکي اتحادې لکه د اوپيک هيوادونو اتحاديه، چې ټيل توليدوونکي هيوادونه دي، دوی ډېری وخت د ډالرو په سوداگري پسې ځي او يا هم د اروپايي اتحادې هيوادونو د لورو بيسو په هره ورځ بدلېدونکې بڼې پسې ځي، چې دا ډول سوداگري بيا مصرف کوونکو هيوادونو ته په لوړه بيه تمامېږي.

دا مصرفوونکي ډېری د وړو فابريکو مالکين دي، کوم چې له تېلو څخه د مصرف کوونکې مادې په څېر کار اخلي. بله بېلګه يې اروپايي اتحاديه ده، چې د ډېرو موخو لپاره جوړه شوې د سياسي تگلاره يې د نړۍ له نورو هيوادونو سره داسې ده، چې دوی به د هر ډول اختلاف په وړاندې سره يو وي او هر ډول ملاتړ به يې کوي. اقتصادي کړنلاره يې ډېره متفاوته ده، دوی په خپل منځ کې هر ډول تعرفي او ماليې معاف کړي دي، چې له دې سره به يې نورو هيوادونو ته صادرات په لوړ او ښه کيفيت کېږي او په لوړه بيه به مصرف کوونکو ته رسول کېږي، چې دا په خپل ذات کې يولړ اقتصادي بندیزونه او محدودیتونه دي، ځکه خام او د اړتيا وړ مواد په لوړه بيه مصرف کوونکي ته رسېږي.

هغه عوامل او فکتورونه، چې د اقتصادي بندیزونو په پای کې په بشري ستونزو ژوره اغېزه لري.

۱- لوړه او د خوراكي موادو کمښت:

کله چې يوه ټولنه له اقتصادي بندیزونو سره مخ شي، وګړي يې له ډول ډول ستونزو سره لاس او ګريوان کېږي، چې يوه ستونزه يې لوړه يا د خوراكي موادو کمښت ده.

دا په هغه صورت کې کېږي، چې وړې او لويې سوداگري فلج او دولت ونه شي کولای خپلو اتباعو ته په سمه توګه خدمتونه ترسره کړي، ځکه دا بندیزونه د دولتونو په سطحه شوي او په داسې حالت کې هېڅ ډله يا اتحاديه نشي کولای، چې د سوداگري لپاره لاره هواره کړي او خلک له روان حالت څخه وزغوري.

د داسې حالاتو کابو کول آسانه او ارزانه کار نه دی، ځکه ډېری وخت اقتصادي بندیزونه د ناوړه سياسي چلند په پايله کې منځته راغلي وي، چې سياسي تشه او بې باوري هم ورسره مله وي، چې نړيوالې خرابې اړيکې په ټولنه کې ددې مهم فکتور په ژوندي ساتلو کې ځانگړې ونډه لري.

ډېری هېوادونه د داخلي صنعت او صادراتو له لارې دا ستونزه په يوه نه يوه بڼه حل کوي، چې دا ډول راکړه او ورکړه بيا د عنعنوي سوداگري يوه برخه گڼل کېږي، چې د لوړې يا د خوراکي موادو د کمښت د فشار په کمولو کې رغنده رول لري.

۲- روغتيايي ستونزه:

کله چې اقتصادي بندیزونه په يو هېواد يا هم ټولنه باندې ولگول شي، له هر څه نه مخکې د هغوی په روان باندې ډېره ژوره اغېزه کوي. روغتيايي مرکزونو ته په خپل وخت لاس رسې نه کېږي او په مرکزونو کې دارتيا وړ توکي نه موندل کېږي، ځکه ټول روغتيايي توکي د آزادې سوداگري له لارې دې مرکزونو ته راوړل کېږي. دا اقتصادي بندیزونه دي، چې له ټولو نه مخکې آزاد بانکي سيستم فلج کوي او نه پرېږدي، چې په آزاد ډول د اړتيا په وخت کې د پيسو لېږد ترسره او روغتيايي توکي په خپل وخت سره روغتيايي مرکزونو ته راوړي. يا په بل عبارت د نورو هېوادونو ډاکترانو او روغتيايي روغتونونو او د دوا جوړونکو سره بې اړيکې شلېږي، چې دا خپله د انسان په رواني او ذاتي بڼه ډېره بده اغېزه لري او په پای کې د ډېرو مړينو سبب گرځي.

۳- د لومړنيو او لوړو زده کړو څخه پاتې کېدل:

په يوه ټولنه او هېواد، چې اقتصادي بندیزونه ولگېږي په لومړنيو او لوړو زده کړو مستقيمه اغېزه لري. دا په دې معنی کله چې يو هېواد په يواځې ډول هر څومره پرمختللی او لوړو پوړيو ته رسېدلی وي، اړينه ده چې بيا هم ښوونيز او تحصيلي اړيکې او راشه درشه ولري، ځکه په داسې چارو کې د نظرونو او تجربو تبادلې او شريکول د راتلونکو نسلونو لپاره يوه بډايه زېرمه جوړېدلې شي. له سوداگري رانيولې بيا تر اقتصادي بندیزونو او سياسي ټرينگولتيا پورې په ښوونه او تحصيل ژوره اغېزه لري.

۴- انساني قاچاق:

انساني قاچاق ته هغه وخت لاره هوارېږي، کله چې په يوه هېواد کې بېرني حالت وي او له هر لور نه بري اقتصادي بندیزونه لگېدلي وي، ښوونې او روزنې ته هېڅ ځای او چاپېريال برابر نه وي. سوداگري په تېره

ولاړه وي، د پيسو تبادلې او د شيانو راکړه او ورکړه هېڅ چاته د منلو وړ نه وي.

خلک کوښښ کوي، چې مخ پر ودې هېوادونو ته ځان ورسوي او دخپلې کورنۍ دارتيا وړ ژوند برابر کړي، چې دا چاره په لږ وخت او کمو امکاناتو سره نشي کېدای. دلته اړتيا پيدا کېږي، ترڅو له غير قانوني او قاچاقې لارو نه خپلې هلې ځلې جاري وساتي، چې دا په خپله يوه غير قانوني او ډېره بده چاره ده، چې بايد ټولنه ترې لرې وساتل شي. ځکه چې په هر کال کې د سلگونو وگړو د مړينې لامل کېږي.

۵- جنسي نابرابري:

د افغانستان په شمول په ډېری هېوادونو کې داخلي عوايد او لاسته راوړنې هومره ډېرې او پر باور ولاړې نه وې د سختی په وخت کې پرې ډېر حساب نشي کېدلی. دا په دې معنی، چې په ډېری هېوادونو او ټولنو کې ښځې او نارينه په يوه ځانگړي اتډول سره په کار لگيا وي، چې دا په ډېرو نورو هېوادونو کې بيا برعکس وي، چې په ښځينه و باندې د دود او عنعنې له مخې الزامي کارونه نشي کېدای او په درنښت سره د کور چارې سمبالوي، يعنې په يوه يوه شکل سره نارينه اړ دي، چې تر ډېره حده پورې دخپلې کورنۍ دروند بار په غاړه واخلي. په دا ډول هېوادونو او ټولنو کې بيا دې ته ډېره لاره هوارېږي، چې جنسي نابرابري رامنځته شي، چې ددې ډول نابرابريو ډېره برخه قرباني بيا ښځينه توکم وي.

لنډه دا چې اقتصادي بندیزونه د سوداگري هر ډول راکړې ورکړې بڼه په خپله خوښه بدلولی شي. اقتصادي زېرمو او سرچينو ته دا اجازه نه ورکوي، چې په آزاده کار او بار وکړي او گټې تر لاسه کړي او يا هم له يو ځای نه و بل ځای ته تجارتي توکي انتقال کړي، چې دا پدیده بيا په نړيوالو بازارونو کې دراکړې او ورکړې د کمښت سبب گرځي.

اقتصادي بندیزونه په نړيواله کچه باندې د پيسې په ارزښت خورا متفي اغېزه لري، ځکه د يو هېواد د پيسې ارزښت د هغه هېواد د صادراتو، وارداتو او صنعت د ډولونو له اندازې سره مستقيمه اړيکه لري، د صنعت لپاره اومه او پاخه مواد په آسانۍ سره نشي واردولی او په مقابل کې بيا خپل توليدات هم په سمه بڼه آزاد بازار ته نشي رسولي، دا پېښه بيا په خصوصي سکتور او ټيټې طبقې کارگرانو باندې ژوره اغېزه لري، چې په پای کې د حکومت او خلکو ترمنځ دواټن د زياتېدو سبب گرځي.

اعتیاد

◀ و عواقب ناگوار آن در جامعه

مولوی ضیاء الحق رشاد

نا توانی، ترس، کندی، حیرانی، تردید، تنبلی بی غیرتی و بی همتی را در بر می گیرد که همه این صفات در شخص معتاد به مواد مخدر و هر مواد نشئه آور چه جامد و چه مایع باشد، وجود دارند.

در اصطلاح: هر آن موادی که دارای عناصر تحریک کننده یا تسکین دهنده بوده و خارج از سنت‌های طبی ساخته شده باشد و مصرف آن باعث معتاد شدن و یا دگرگونی در مغز شود مواد مخدر پنداشته میشود. تریاک (افیون)، ماده ترکیبی است که از تیغ زدن گیاه خشخاش به دست می آید و مصرف آن به صورت دود کردن و یا خوردن می باشد.

فرق مواد مخدر با مسکرات:

مفهوم مسکرات نسبت به مفهوم مخدر گسترده تر میباشد. مسکرات انواع مایع و جامد آنرا در بر میگیرد، ولی مخدر از دیدگاه دانشمندان فقهی به مسکرات جامد اطلاق می شود که در برگیرنده چرس، تنباکو، نسوار، سگرت و افیون می باشد. در تفسیر خمر و میسر ملاحظه میکنیم که حق تعالی شراب و قمار را با تأکید های مکرر حرام نموده است:

- ۱- معتاد شدن به آنرا در ردیف پرستش بتان قرار داده است.
- ۲- اعتیاد به آنرا رجنس، یعنی نجس معنوی معرفی کرده است، به قول بعضی از علماء خمر نجاست مادی نیز دارد.
- ۳- قمار بازی و شراب نوشی را عمل شیطان نامیده است. آشکار است که آنچه از شیطان سر میزند شر خالص میباشد...

ثنا و ستایش بی نهایت خالق هستی را که کاینات را به صورت منظم و زیبا و خالی از هر عیب و نقیصی آفرید و برای هر کدام معیار های عدم انحراف از خوبی و نیکویی ها را به گونه نکوینی و با تکلیفی مقرر نموده، انسان را به بهترین صورت خلق کرده و این جهان پهناور را با تمام هست و بودش در خدمت وی قرار داده است و تمام نعمت های ظاهری و باطنی را به وی عنایت فرموده و از بهترین نعمت هایش که صحت و سلامتی است بر خوردار ساخته است. به تأسف باید گفت که مواد مخدر این نعمت را منهدم و ویران می سازد، این دشمن نامرد که همه ارزش و خوبی ها را از انسان می رباید معنویت انسان را نابود و انسان را به سوی ذلت و خواری می کشاند این معصیت نه تنها دامن گیر شخص معتاد بوده، بلکه اضرار جدی را به بیکر اجتماع نیز وارد می سازد زیرا شخص معتاد جزء لاینفک جامعه میباشد، اگر نگاهی بر جوامع مختلف داشته باشیم میبینیم که اکثر جوامع امروزی بیشتر در معرض آثار سوء مصرف مواد قرار دارند که بر جنبه های مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی جامعه تأثیر گذار است. دامنه تأثیر مصرف مواد مخدر به قدری گسترده و عمیق می باشد که نه تنها خود فرد مصرف کننده، بلکه تمام افراد اجتماع، خانواده، دوستان و هم محیط را متضرر می سازد. بناً لازم میدانم که یک مرور مختصر به مواد مخدر و عواقب آن بر شخص و اجتماع داشته باشیم.

تعریف لغوی:

مخدر کلمه عربی از "خدر" گرفته شده است. معانی مختلف چون ضعف،

۴- مؤمنان را دستور داد تا از آن اجتناب کنند، که واژه اجتناب در لغت عربی، بلیغتر از ترک کردن است.

۵- اجتناب از آن را موجب رستگاری اعلام کرده است. پس نگاه اجتناب از آن را رستگاری باشد، روشن است که مرتکب شدن به آن، سراسر زیان و خسارت است.

در حدیث شریف آمده است: «قال رسول الله - صلی الله علیه وسلم - : «كُلُّ مُسْكِرٍ خَمْرٌ، وَكُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ، وَمَنْ مَاتَ وَهُوَ يَشْرَبُ الْخَمْرَ يَدْمُنُهَا لَمْ يَشْرَبْهَا فِي الْآخِرَةِ». ترجمه: «هر چیزی مستی آور شراب است و رستی آور حرام است پس هر کس شراب نوشید و در حالی مرد که خورده به آن معتاد بود و از آن توبه نکرده بود، آن را در آخرت نمی نوشد.

بنابراین مواد مخدر نیز مانند سایر اشیای نشه آور داخل این حکم بوده، بلکه اضرار و مفسد آن بیشتر از سایر چیزهای نشه آور است و شیخ الاسلام این تیمه رحمه الله تحت شرح حدیث فوق الذکر چنین میفرماید: «يَتَنَاوَلُ مَا يَسْكُرُ. وَلَا فَرْقَ بَيْنَ أَنْ يَكُونَ الْمَسْكِرُ مَا كَوَّلًا أَوْ مَشْرُوبًا، أَوْ جَامِدًا أَوْ مَائِعًا». «این حکم هر آنچه را که نشه آور است در بر میگیرد، فرق نمیکند که خوردنی باشد یا نوشیدنی، جامد باشد یا مایع.

حکم مواد مخدر:

در این هیچ تردیدی نیست که خوردن، نوشیدن، بلعیدن، بوئیدن و یا تزریق آن حرام است. زیرا اسلام چیزهای را چون خمر (شراب) یا نص صریح و قطعی حرام کرده در حالیکه فساد و زیان آن از فساد و زیان مواد مخدر کمتر است. اگر نسی هم در زمینه نمی بود قانون دفع ضرر و سد ذرایع فساد به ما میگوید که استفاده از مواد مخدر حرام است، زیرا ضرر بهداشتی، عقلی، روحی، تربیتی، اقتصادی و اجتماعی آن مانند خمر بلکه بیشتر از آنست.

بعضی آثار فریبنده مواد مخدر:

این ماده خطرناک و فریبنده بعضی آثار جاذب نیز دارد که باعث روی آوردن برخی به این ماده سمی میشود. از جمله اینکه پس از مصرف خواطر انسان در یک حالت نشاط و کیف لطیفی فرو می رود، احساس می کند آینده هایش روشن و تصوراتش تحریک شده و از همه مهم تر اینکه شخص از تأثیرات خارجی یا محیطی فاصله می گیرد و گرایش شدیدی به آرامش پیدا می کند. اما این تأثیرها زودگذر و مؤقت است زیرا اراده سست شده و در خیال فرو می رود و خود را دارای روشن بینی زیاد، قدرت فهم بالا و قضاوت هوشیارانه می بیند. در حالیکه حقیقت امر اینست که دماغ و قوه درک تحت تأثیر قرار گرفته است یا به عبارت دیگر قوه درک را از دست داده است، از محیط و جامعه غافل شده است که به موازات ظهور این حالات، به تدریج وابستگی به بردگی آغاز می شود و حالت ضعف و ضایعات فیزیکی و روانی و اجتماعی افزایش می یابد و باعث زوال شخص می شود.

اضرار مواد مخدر:

۱- زیانهای سلامتی:

سلامتی جسمی: اختلال در دستگاه مرکزی اعصاب و ناتوانی آن، کندی ذهن، سرگیجه، تنگی نفس، از بین رفتن سیستم دفاعی بدن که احيانا منجر به مرگ و میر میشود. همچنین باعث بیماریهای قلبی میشود، که عبارت از کندی تپش و خفقان قلب میباشد و اثرات سوء بسیار زیاد بالای سیستم

هاضمه نیز دارد که از جمله جگر یکی از اعضای مهم این دستگاه است دارد. سلامتی روحی: علاوه بر زیانهای جسمی، آثار روحی و خیمی نیز دارد و هر چه مدت اعتیاد بیشتر شود عواطف و احساسات کم تر می شود و هوش و حافظه و صفتهای پسندیده انسان کاسته می شود.

۲- زیان عقلی و روانی:

نه تنها اسلام بلکه تمام شرایع آسمانی از امور پنجگانه (دین، عقل، عزت، آبرو)، جان و مال) حمایت کرده و به حفاظت آن تأکید داشته که خردمندان بر آن اتفاق دارند.

یکی از امور پنجگانه که در تمام شرایع آسمانی حمایت شده است و به سبب مواد مخدر آسیب پذیر میشود عقل انسان است؛ زیرا مواد مخدر مانند خمر در عقل آثار منفی را به جا می گذارد. به گونه که استعمال آن موجب می شود انسان دور را نزدیک و نزدیک را دور ببیند.

۳- زیان های دینی مواد مخدر:

مواد مخدر انسان را از نماز، ذکر و غیره فرایض خداوند باز می دارد، و هر چیزیکه مانع عبادت شود مانند شراب است و فرقی میان آنها نیست مثل چرس، بنگ، هیروین، افیون و غیره بلکه زیان مواد مخدر بالاتر از شراب است؛ چون شیطان شخص معتاد به مواد مخدر را از نماز، ذکر خداوند، قرائت قرآن و همه عباداتی که به طهارت، پاکی قلب و اخلاص ضرورت دارد، مانع واقع می شود، شخص معتاد به مواد مخدر، قادر به چنین اعمال نیک شده نمیتواند، چون خودش فاقد عقل و هوش است و فرقی میان پاکی و پلیدی، خوبی و بدی را کرده نمیتواند، و اینجاست که حکمت خداوند در مباح نمودن اشیای پاک و خوب، و حرام نمودن ناپاکی ها و پلیدی ها ثابت و هویدا می گردد.

۴- زیان های اقتصادی:

مواد مخدر اعم از افیون، چرس، هیروین، سنگرت، تصوار و غیره راه را برای تلف و بریادی اقتصاد هموار می سازد، در حالیکه قرآن مال را وسیله قوام زندگی مردم تعبیر نموده، تلف، اسراف و تضييع آنرا حرام قرار داده است.

۵- زیان های اجتماعی:

شخص معتاد بر علاوه اینکه بار دوش فامیل و حتی جامعه خود میشود، یک دزد مطلق بار می آید، زیرا او تا زمانی که در بودیجه شخصی خود چیزی داشته باشد همه را فدای اشیاء غریزه اعتیادی خود میکند، و در این مدت از زمان از هر نوع عواید و مصارف خانه بی خبر و بی باک میباشد، زمانی که پول شخصی خودش به پایان میرسد به فروش اجناس خانه شروع میکند، بعد از اینکه آن همه فروخته شده به دست به دزدی میزند، بلاخره چنین اشخاص در فامیل و در جامعه منفور شده همه مردم از نشیبت و برخاست پاوی کناره جوئی میکنند.

۶- سلوک و برخورد معتادین:

بیشتر معتادین با اعضای خانواده خود برخورد خشن دارد، به جزء از لت، کوب و آشوب گری در خانه و منطقه چیزی دیگر ندارد.

۷- چهره و قیافه:

قابل تذکر است که لباس، چهره و قیافه معتادین طوریبست که برای همه درس عبرت باشد، خواهد دیده باشید که آنها شب و روز خود را بالای زباله ها سپری میکنند.

هزاران طفل

مبتلا به مرض سوراخ ولادی قلب در انتظار تداوی جراحی هستند

سمسور فخری

دوباره همراهی هم سالان خویش بازی های کودکانه انجام داده، به مکتب بروند و همراه پدر و مادر خویش کمک نمایند، بر علاوه تعدادی از آنها این آرزو را در ذهن خود می پروراند که روزی خواهد رسید که مصدوم در خدمت در جامعه شوند.

حاجی غلام سخی از ولایت سمنگان، یک تن از مستفید شونده گان پروگرام تداوی اطفال مصاب به سوراخ قلب وضعیت طفل خود را قبل از مراجعه به هلال احمر افغانی چنین شرح می دهد: "دخترم زینت جان فعلاً ۶ ساله است، تا سن ۴ سالگی دچار مریضی های گوناگون مانند سینه بغل و امراض فصلی می شد، اکثر اوقات ناخن ها و لب هایش کیبود می گشت و این وضعیت برای خانواده ما بسیار غم انگیز بود، چون ما از اقتصاد خوب برخوردار نبودیم و توان مراجعه به داکتران و شفاخانه های شخصی را نداشتیم، بالاخره با کمک و مساعدت اقارب، بخاطر تشخیص مریضی دخترم به یک داکتر شخصی مراجعه نمودم، وقتی نتیجه معاینات را بیان کردند خیلی لحظه سختی برای ما بود، داکتران چنین گفتند: "طفل شما مصاب به مرض سوراخ ولادی قلب است و باید عمل جراحی شود."

هلال احمر افغانی منیحت یک نهاد خیریه ملی بشردوست از چند سال بدین سو در زمینه تداوی اطفال سوراخ ولادی قلب فعالیت دارد و هزاران طفل را از سراسر کشور جهت جراحی رایگان به شفاخانه ها معرفی نموده است.

نظر به آمار بخش تداوی اطفال سوراخ ولادی قلب ریاست صحتی هلال احمر افغانی روزانه ده ها تن جهت ثبت اطفال مریض شان به این نهاد خیریه مراجعه می نمایند، در مقابل هلال احمر در طول یک ماه ده ها تن از مریضان را جهت جراحی رایگان به شفاخانه ها معرفی می نماید، اما تعدادی که جهت ثبت مریض هایشان مراجعه می کنند نسبت به مریضان معرفی شده بیشتر است و هلال احمر افغانی به همکاری و مساعدت بیشتر هموطنان عزیز ضرورت دارد تا بتواند مریضان بیشتر را معرفی نماید.

از اینکه اکثر این اطفال برای نوبت تداوی خویش منتظر می باشند بعد از معرفی برای جراحی رایگان، احساس شادمانی زیادی برایشان دست می دهد؛ امیدوارند که در آینده های نزدیک فصل جدیدی از زندگی را آغاز نموده و درد و رنج های مریضی فراموش شان شود و آنها بتوانند

نظر به ضعف مالی که داشتیم توان پرداخت هزینه تداوی را در خود نمی دیدم، بسیار پریشان بودم و همیشه برسان و جویان می کردم تا بتوانم یک راه چاره بخاطر تداوی طفل پیدا کنم، تا اینکه به لطف خداوند متعال، یکی از دوستان که خودش در هلال احمر افغانی تجربه تداوی رایگان طفل سوراخ ولادی قلب را داشت، برایم هلال احمر را معرفی نمود.

به بخش تداوی سوراخ ولادی قلب هلال احمر افغانی مراجعه نمودم، بعد از ملاحظه معاینات از طرف داکتران هلال احمر، آنها طفلم را ثبت لیست انتظار نمودند و بعد از مدت یک سال همراهیم به تماس شدند و خوش خبری نوبت عملیات اش را برایم دادند، همه خانواده بسیار خوشحال و امید وار شدیم.

ما همراه این مریض بسیار مشکلات را گذرانده ایم و حال که هلال احمر افغانی به کمک خداوند ما را به این سر منزل رسانیده است از هلال احمر افغانی تشکر می کنیم. من آرزو دارم که طفلم در آینده یک داکتر و متخصص قلب شده و مصدر خدمت برای مریضان سوراخ ولادی قلب گردد."

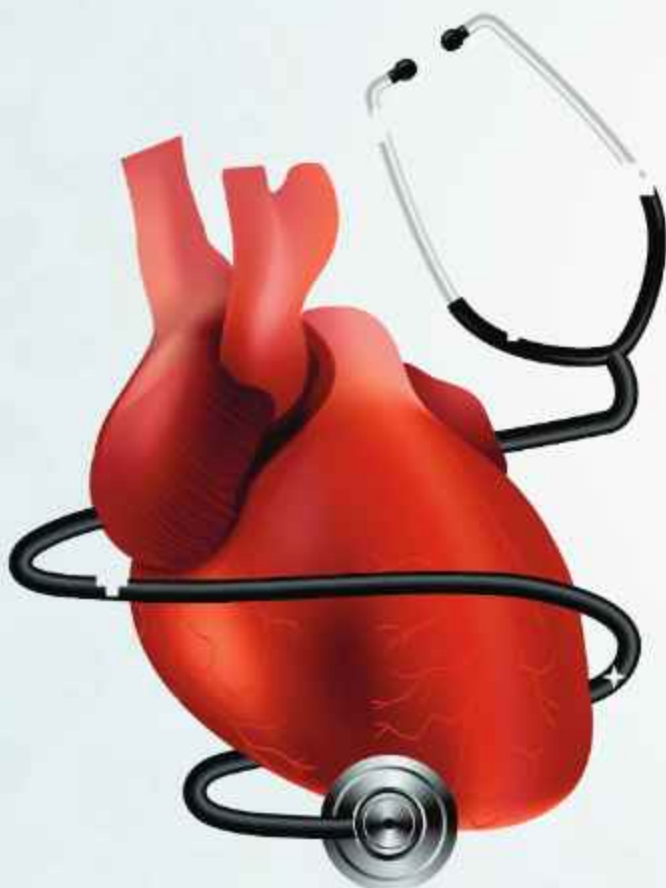
اما تحقق این آرزو ها برای کثیری از اطفال مبتلا به سوراخ ولادی قلب، که تعدادشان به هزاران تن می رسد سخت به نظر می رسد. چون تداوی این مرض از هزینه شخصی، مصارف هنگفتی را در بر دارد و برای خانواده های که توان مالی و درآمد ندارند غیر قابل پرداخت است، هلال احمر افغانی سعی دارد با کمک و همکاری مردم خیر اندیش جهت تداوی مریضانی که مراجعه می کنند اقدام عاجل نماید. مریضانی که بعد از معاینات طبی مرض سوراخ ولادی قلب شان تأیید می شود، می توانند به بخش تداوی سوراخ ولادی قلب ریاست خدمات صحتی هلال احمر افغانی مراجعه نمایند.

داکتران معالج اطفال سوراخ ولادی قلب در مورد تداوی مریضان چنین بیان می دارند: "مرض سوراخ ولادی قلب با امراض نقیصه های ولادی قلب عوامل ژنتیکی و محیطی دارد و علتی که این مرض را (سوراخ ولادی قلب) نام نهاده اند، این است که از بدو تولد، قلب این اطفال دارای سوراخ می باشد که بعد از معاینات و روش تداوی مشخص می گردد، اکثر مریضان سوراخ ولادی قلب ضرورت عاجل به عمل جراحی دارند؛ عمل جراحی نظر به حساس بودن وضعیت مریض نیاز به دقت و مراقبت های بیشتری دارد، برای ما جان یک انسان از ارزش بالای برخوردار بوده و ما تمامی زحمات را متقبل می شویم تا بتوانیم این اطفال را به لطف و رحمت خداوند تداوی نمائیم، از اینکه هلال احمر افغانی یگانه نهادی است که در زمینه تداوی اطفال سوراخ ولادی قلب فعالیت عمده دارد، جامعه طبی افغانستان از مؤسسات خیریه ملی و بین المللی بشردوست تقاضا دارد تا در زمینه تداوی این اطفال همراه هلال احمر افغانی همکاری باشند، به نظر من اگر از هر سو پروگرام تداوی اطفال سوراخ ولادی قلب هلال احمر افغانی را مورد ارزیابی قرار دهیم، این پروگرام واقعا یک

اقدام ستودنی و قابل قدر در عرصه خدمات بشردوستانه است."

هلال احمر افغانی نظر به تعهدی که در برابر اصل بشردوستی دارد، همواره سعی دارد تا درد و رنج مردم را کاهش داده و از کرامت و صحت افراد جامعه حمایت نماید، بر همین اساس منجیث یک نهاد خیریه ملی بشردوست برنامه تداوی اطفال سوراخ ولادی قلب را با تمام توان معنوی و مادی خویش به پیش می برد، بر علاوه رهبری محترم هلال احمر افغانی اهمیت این برنامه را درک نموده و سالانه مقدار هنگفتی از بودیجه این نهاد خیریه ملی را به تداوی اطفال سوراخ ولادی قلب اختصاص می دهند.

هلال احمر افغانی از تمام مردم خیر اندیش، تجار محترم ملی، مؤسسه های ملی و بین المللی بشردوست تقاضا دارد تا در این برنامه حیاتی با این نهاد خیریه ملی سهیم شوند و با کمک های سخاوتمندانه شان جان های شیرین اطفال مصاب به سوراخ ولادی قلب را که تعدادشان به هزاران نفر میرسد نجات دهند .

جمعیت هلال احمر افغانی در خدمات بشر دوستانه مستقل و مددگار حکومت میباشد.

که چیری اړمنو ته د مرستې رسونې هیله لری، افغانی سره میاشت یې لاره ده.

جمعیت هلال احمر افغانی در خدمات بشردوستانه مستقل و مددگار حکومت میباشد.